

שאלות ותשובות הרמ"א כב כג כד

בכשרות הולד לכבה הקדומה, אך לא האמינו על ישראל זה בפרטות ואפשר שנתה עם ישראל אחר ולא יאל הולד מכלל כשרות. ומתה סיה דרלאה לפי דרבי דבשעונתה לישראל כשר ובעלתי נאמנת להכשיר הולד ומשיאין אותו לכהונה לבתולה אפילו ברוב פסולים אלא דמאחר שהסירה לבא בקהל שהוא ספק דלורייתא ומעוה לא יוכל לתקון לא ראו להכשירו להלמין ודינו כישראל גמור וממילא שהוא כשר ג"כ לדון בחליה. הנה יאלה נפשי לדבר במחורות, כי ידעתי כל דו לא אימי למכ"ח אך מאשר יקנה בעיני נכדת הרחבה הדבור באלה ועל מכ"ח לברור האובל מתוך הפסולת כי בחליה רבה כחבתי ומתוך ענדא. ואל יחשדני כ"ח כי לאהבה האיש אדבר, כי האלהים, נבזה ותול אישים הוא בעיני ולדפתי אין כחר זו הולמתו, עם כי חתייה מעט בקנקנו ורואיתו מתנהג כמנהג יבוא לדעתי לא הסכמתי לסמיכתו רק בחתי להעיד על החימוהו כי ישרות הנה ואימי מוויפות. ואף גם זאת אחרי אשר הרבה עלי רעים אשר הפלירו כי והנה יסיח לי לכן שמכ"ח ישלח לי העתקה מאשר כתב ח"א בגאון י"ץ ומתחמתו כי אודא מני מילתא ח"א בגאון י"ץ יעם ומכוחו בששיות לבנת חולי השתק ל"ע אשר החליטו מאד, לזה לא כחב למעלך אך סדר לי לכתוב למעלך בשמו, תעשו בליש כטוב בעיניכם כי אחס מכירים את האיש ואת שיאו וחלקו נחוי כי לא נקשר על אלה. אך לדעתי הקלושה אס ראווי הוא בעיניכם לכהונה לולא הפגם הזה אף על דעת מעלתו שהוא פוסל לדון בחליה אין חריותו בשביל אלה והרמב"ם כתב בלכתב סנהדרין (פרק ד') בלכתחילה סומכין להלמין ומעשה רב יוכיח. ויהי מה לב רחב נהן ה' למעלתו ומלפניו לא יאל משפט מעוקל ושלום למעלך. ממני דבק מאלך, שמואל יודא בן כמשר"ם י"ץ קלינאילגונבן :

נחיה המעוה כדליתא כדדין חזקה חזקה בחכמים (דף מ"ח): ולכן פשוט הוא שאין השער מכור כלל שהוא דרך מכירה. ודבריה מוכח שהוא דרך מתנה. ומאחר שכבר ביררו דמנהג באזנים בעילה אס כן שער זה בטל (אס נפש אחוה למתנה ולא לפשרה שכחז הרמב"ם) וחו דאף אס היה הדבר ספק אס הוא מכירה או מתנה נראה שהשגחה שוחפים נשבעים ונאמנים. חדא דרבי ידוע לכל שהשוחף האחד היה שוחף שלהם וכמו שעדיין שער שוחפים בידיהם ועכשיו רואה להלויא עלמא מן הלל בשער זה ומאחר שהדבר ספק יד בעל השער על התחווה ומוקמיין ליה אחזקה קמייתא, ועוד דמאחר שידוע עזה השוחף ריה לאזנן וכפר בפני עדים בשלם עד שהורכו לשער עמו נראה דהוא השוד ושכנגדו נשבע ונוטל דהא אמרין בפ"ק דמ"ט (דף ה'): הטוב בפקדון הוי השוד ושכנגדו נשבע ונוטל והרי עדים קמן שפיר בשלם ובא עליהם בעקיפין (ואף אס לאמר דלא מיקרי כפירה אלא כב"ד דמשמע פ"י דמכירה מ"מ גרע כאן ויש לרמוז לתמסן דפסל לשבועה דרבי איבא עדים לאזנן לקנות ממנו וידוע דחמסן פסול) פשיטא שסם נשבעים ונוטלים. כן י"ל אך יסכימו עמי חכרי ורבותי אס לא יתבענו לדברים אלו כי יש להחיישב בדבר הרבה וצ"ע גדול :

כג פתח דבריך יאיר עיני בנת לי בשורה מולאת כי

שבה נפש מעלך לאיתנה וכיך דיהבך לן ולא יסבך לעפרא. ע"ד הגבר הוקם בעתה שהיה כך היה, האיש הזה היה מתגורר בפיר"א והרבה משם נהגו מאדום עליו וכדי להחלות באילן גדול בקשו פני ח"א הגאון י"ץ יסכים עמם בסמיכה זו והיתה תשובתו אליהם כי מו שלא ראה את החושש אינו מעיד עליו אך אס ראווי הוא בעיניכם וימכורו ויכירו שמי עליה, אמנם אין ספק כי לא ידעו נכנס טעם הזה ובעיקרא דיינא היה נראה לפסו ריהעא דבשמתו הולד לכל מילי ואפילו לכהונה דהא פ"ח מאיסורי ביאה חלק סמ"מ בין האשה לולד ח"ל ולזה לא החמירו בולד כלל לפי שאס היו מתמירין בו מנאכל בקבל א היה לו תקנה ורבי דין הולד כדון האשה שנשאת אב בה עלמה ט' עד לכתלה לא תשאל לכהונה אלא בחרי רובי וכו', מדבריו אלו משמע דהאמינו להכשיר הולד אפילו לכהונה לכתחילה אע"ג דליכא תרי רוב. ראשונה מדאחר ולזה לא החמירו בולד כלל משמע אפילו לכהונה אשר עסוקים אהנו בעיניהם סס. שניה דמדבריו משמע שהחמירו באשה יוחר מבוולד ואי צריך גם מולד תרי רובי להשיאו לכהונה לכתחילה א"כ דין האשה והולד שוין דבעיניהם בעיני תרי רובי לכתחילה ודיעבד שניסם מותרים אפילו ברוב פסולים. שלישי אף אס ח"ל שהחמירו באשה לכהונה יוחר מבוולד לבא בקבל אבל לכהונה דין שנייה שוין. א"כ דחלק סמ"מ בין ולד לאשה ליתלק בולד עלמא ויחמר עד כאן לא האמינו להכשיר הולד אלא לבא בקבל אבל לא לכהונה אס לא בדליתא תרי רובי, ודין הולד כדון האשה וממילא לא יקשו דברי הרמב"ם אהדדי ולמה תלה הפרש בין ולד לאשה. רביעית אף השמיט הרמב"ם דין בתה דלויג בה ר' יוחנן ור' אלעזר (פ"ק דכתובות דף י"ג): מס דינא לכהונה והלכה כר' יוחנן ורמב"ם לא הביאו בסקרו, אלא על כנהה שמה שאמר הר"ם פ"ו מאיסורי ביאה שהאשה נאמנת להכשיר הולד אפילו ברוב פסולים ריה בזה אפילו להשיאה לכהונה לכתחילה וטעמא מאחר שאוכרו להכשיר הולד לבא בקבל דל"כ לא היה לו תקנה לזה שהכירוהו מכל וכל, והחמירו באשה להכשיר תרי רובי לכהונה. והס דברי הרמ"ם נמה שאמר לא החמירו בולד כלל לפי שאס היו מחמירם בו וכו', והנה לא האמינו לומר זה בנו של פלוני לפטור אשמו מיבוס ולירשו לפי שלא האמינו אלא בדבר הנוגע

כד מה שכתב לי מר באודות השחוקי שראוי לעלות ליוחסין על פי אמו שאמרה לכשר ובעלתי ודקדק כן מדברי המ"מ פ"ח מאיסורי ביאה כו', הנה דברים אלו תורה וולמוד אי צריך על כן אשאל מכם סוראה בעיני זן, ולכן איש דרבי לפני כסא כבודא וע"י ז' ויתברר ויתלכן סורא מבינת מדרשכס, וזו היא הלעת השמועה (פ"ק דכתובות דף י"ג) ראוה מדברת עם פלוני ואמרו מה סיניו של זה איש פלוני וכסן הוא ר"ג ורבי אליעזר אמרו נאמנת ר' יהושע ואמר אינה נאמנת וכו' (שם ע"ב) בגמרא אמרין ח"ר יוחנן לדברי המשכיר בה משכיר בנתה ור' אלעזר ואמר אף המשכיר בה פוסל בנתה. אמר רבה מרי טעמא דר' אלעזר איחי אית לה חזקה כשרות, שמעינן מזה דדין בתה גרע מדין האם, והשאל לאזנן המפרשים שסוברים שגם האם בעיני תרי רובי לכתחילה, לעד"ג דכ"ש בתה דבעיני תרי רובי, וכן משמע בעור אס"ע סוף פסין מ"ז דמשוה בין הדין והאם להדדי ואפילו לדברי הרמב"ם ורש"ב"א שכתב דבעונתה בני לה בחד רובא מ"מ כ"ע מודים לעיני הנהגה שלא תשאל לכתחלה אלא בחד רובא דהיינו רוב כשרים אלא הא לאו הכי לא א"פ שאס תשאל לא תאל אפילו ברוב פסולים אלא כמו שהכריך בזו המ"מ סוף פרק ה"ל וכן ס"פ דכתובות. וא"כ בדרון דין דרוב פסולים אלא רוב טעיר כוחות אימי נאמנת לדבר שהוא פסול דלורייתא כמ"ס המ"מ פ"ו ט' סס. ומה שמילק מר ביניס מעמם שכתב המ"מ דמאחר שלולד לא היה לו תקנה אילו לא הכשירוהו הוה ליה כדיעבד באשה. והסוף מר מדעתיס בנחיות טעם לשבח ח"ל, ומתנה סיה נראה לפי דרבי דבעונתה לכשר ובעלתי נאמנת להכשיר הולד ומשיאים אותה לכהונה אפילו ברוב פסולים אלא דמאחר שהסירו לבא בקבל שהוא ספק דלורייתא ומעוה לא יוכל לתקון לא ראו להכשירו להלמין ודינו כישראל גמור

שאלות ותשובות הרמ"א כד

בזה, אבל לענין שמונתם להשגא לכן ולישראל הכל הוא ענין נשואין ולכן אמרין בה מנו, דאם כן אין סדונו דומה לראיה האנו דנין לענין הליגה, ומ"מ אפשר שדעת מר לענין שיחה ישראל גמור לא ר"ל להכשיר לחלואין ולא משום דלא פליגי בדורא. וכן דקדק מר בלשון וסיח סברא בלשון. אך אינם נראים מוכרחים ממש שכתב ו"ל דהא פי"ח מה"כ חלק הסמ"מ בין האשה לולד ו"ל ולזה לא הסמימו בולד כלל כו' עד אבל בה' ע"מ כו' עד לכתחלה לא תשגא אלא בחרי רובי כו', מדברים אלו משמע דהאמינו להכשיר בולד אפילו להכונה לכתחלה אפי"צ דליכא חרי רובי. ראב"ט מדאמר ולזה לא הסמימו בולד כלל משמע אפילו להכונה אשר אהמו עסוקים בו שם. שית דמדבריו משמע שהסמימו בחשבה יותר מבלד ואי בעינן חרי רובי אפי"צ דין האשה והולד שוין. שלישיית דאם דין הולד שוה לדין האשה לענין כהונה אמאי הולך לחלק בין אשה לולד למא לא חילק בולד גופו בין פסול כהונה לפסול קהל עב"ל דמר. והנה בנאמא אין זה הכרח דמידי איריחא הא כדאיתא והא כדאיתא וכמו שפירשתי לעיל דעת הגמרא דמאחר דלא מצינו פסול אשה אלא לענין כהונה וכן ר"ג לא קאמר דנאמא אלא לענין כהונה פי"ק דכתובות (דף י"ב) ואבא שאול קמך דינו לענין הולד לענין פסול קהל קמך דע שמואלא שם פרק עשרה יוחסין (דף ע"ג) לכן נקטו נח המהברים והמפרשים דרווייבו, ונקט לענין פסול קהל דין הולד ולענין פסול כהונה דין האשה אבל לא לחלק ביניהם שיחה דין האשה ממור מדין הולד אלא לחלק בין פסול קהל לפסול כהונה. ומה שכתוב מר דהשמיט הרמב"ם דין בנה דפליגי בה ר"י ור' אליעזר דמי דהנהיג להכונה והלכה כר"י ואי היתה מה שכתב פט"ו שהולד כשר אפילו להשיא להכונה לכתחלה מטעם שכתבתי ע"כ דמר, ונאמא שקושיא זו חוקה היא ורלויה לחכם כמעשהו קהל עב"ל וכן כן יש להקשות אמאי השמיט כותי ועבד הבא על בה ישראל שהולד פגום לכהונה כמו שכתבו הגאונים מיימוניות פט"ו שם דהוא כן בירושלמי וכתיב ג"כ הרמב"ם שם שהיה כשרה בשם. ואדרבה יש לרקדק מדכתב הר"מ דין זה פט"ו אלא פסול קהל ולא חזר וכתבו פי"ח דהוא רבואה עפי ש"מ דהוא לחלק בין פסול קהל לפסול כהונה, ומה שלא כתיב הרמב"ם פסול בנה כמו שהזכיר פסול ע"מ בין בנותי ועבד הבא על בה ישראל בין בשוקו לריבין לומר דספק חמה שכתב לכתחלה הפרק הסוה דדין האשה והולד שוין לענין פסול כהונה ולכן לא הולך ג"כ לאשמועינן הלבנה כר"י דמא"ל דמכשיר בה מכשיר בנה. דמאחר שכבר פסק פט"ו דלול פסול קהל נאמא לכתחלה לא אחא לאשמועינן בפרין זה אלא מה דחמור כהונה מלענין ישראל ואפי"צ מהאחר שפסק דלפיו נהנין לענין חרי רובי כ"ש בנה וכן הולך לפסוק דאם נשאת לא תאל לענין שריאה אלא דהוא יבולין למילף מפרק ע"ו דאם הסם מותרת לינשא לכתחילה אין מצינו חמה לכל הפחות גבי פסול כהונה. וגם לא הולך לאשמועינן דחינשא לכתחלה בחרי רובי, כו' יוחנן דלמר דמאן דמכשיר בה מכשיר בנה, דזה פשוט דהא ר"י אפי"צ יושע דפסול בה ממחר בחרי רובי כדאיתא בגמרא סוף פי"ק דכתובות, ואפי"צ ה"ה לר' אליעזר בנה. כן ר"ל לפי ע"ד שמועט זו ועל מר להרשות לי דרך ישר בעיניו. וכל זה דברתי להלכה אבל לא לענין משעם דין שדין עליו כי הבהי בנאמא שגב סנה גיסי מוכר"ד יוסף אפי"צ יושע ביריד לובלני והנידו לי חין שדיבר מה עכ מסר"ד בלאל והסמימו שלא לטענתו לא מלך הדין רק שגא ביוון לחוסי כי נקל הוא בעיני סברות, אך מכאן והלאה חסיה בשב ואל תשגא לא אחרי ולא אחאור ויחי לו אשר לו מאחר שגא בנאמא לא ירד וכדעבד

עב"ל דמר. אפי"צ שסברא זו נאמא נראה דיש להקשות עליה מהא דאמרין פ' י' יוחסין (דף ע"ג) אמר רבא דבר חורס שחוקי כשר מ"ע רוב כשרים אלא ומיעוט פסולים ואי אלו איננו לגבה כל דפריס מרובא פריס, מאי אמרת דילמא אולס איחי לגבייכו דהוא ליה קבוע וכמאמא על מחלס דמי אבול אמרס לא יבא ממזר, ממזר ודאי הוא דלא יבא אלא ממזר הסק יבא, ומה ע"ש שחוקי פסול שמה ישא אחותו מאביו, והקשו שם על סברא זו ומסיק דלא בכוח אלא משעם עשו ביוחסין, והשגא איבא למידק אמאי לא אמרין טעמא דחיישינן שמה הנשא לכהן והסם פסול מדאורייתא דהא רוב פסולים אלא לענין כהונה. דהא כתיב רש"י על מה שאמר רוב כשרים אלא ו"ל והף בוחי ועבד אס בא עליה אין הולד ממזר, אפי"צ לענין כהונה אס בא עליה כותי או עבד דהולד פסול מדאורייתא כמ"ש הרמב"ם פי"ח דלויכורי ביאה שזו היא זונה האמורה בחורה אפי"צ יש לחוש שמה הנשא לכהונה ולא כן היה להם לומר הנגה מטעם זה, אלא ש"מ דבעש זה לא היה מספיק דהיה אפשר לאזכרו לכהונה אפי"צ שכשר לבא בקהל ולא מיקרי זה ככשר לחלואין, דכמה כשרות לבא בקהל והאמורה לכהונה. וידעתי בנמ"ח שלבו לב אריה לדחות ראייה זו דמטעם כהונה לא היה להם לאחור רק שחוקיה דפסולה, אבל שחוקי אין לאחור דכרי אין הכשרות שבכהונה מותרות לינשא לפסולים. ולכן אביא עוד ראייה אחרת יותר חזקה מו. עוד אמרין הסם (דף ע"ד) אבא שאול היה קורא לשחוקי בדוקי מאי בדוקי שבדוקים את אמו ואמרת לכשר בעלבי נאמא כמאן כר"ג כו' עד ואמר שמואל הלכה כר"ג דגמליאל דהא להכשר בה חרף להכשיר בנה. הניחא למ"ד לרבי המכשיר בה פוסל בנה אלא למ"ד לרבי המכשיר בה מכשיר בנה אלא שאול מאי אחא לאשמועינן, דבה שאל עדיפא מדר"ג דאילו הסם רוב כשרים אלא אבל כהא דרוב פסולים אלא אימא לר' לריבא עב"ל הגמ'. והשגא יש לרקדק אמאי הולך לומר לא בה ואל בנה ולא כותי אידי ואידי בה או בנה ואל כרוב כשרים אלא ואל כרוב פסולים. ואי אפשר לומר דחזר בו מאוחו חירון שבכתיבי הא ברוב ע"י דאפי"צ היה לו לומר אלא. ומה דהא רש"י והאשמועט פירשו הא ברוב כשרים אלא כגון פנויה ורוב השיר משיאין להכונה אבל כהונה דרוב פסולים אלא כגון הריבא והיא זונה מן הארזים כו', והשגא קשה למא לא פירש דרוב פסולין מיירי בשאין רוב מצינו לכהונה. אלא על כרחק שמתעין דאבא שאול לא קאמר דנאמא אלא לענין פסול קהל ולכן הולך רש"י לפרש רוב פסולים כגון ארובה וכו' אבל לענין כהונה לא קאמר אבא שאול דנאמא ברוב פסולים כוהיל ואיבא איסורא דאורייתא כמו שכתבתי לעיל. ואפי"צ מאי פריך הניחא דהא זונה כו' סלה לא דמי דהסם מיירי לענין פסול כהונה ואבא שאול מיירי לענין פסול קהל, ד"ל דמכ"ש פריך אפי"צ אמר ר"ג דנאמא לענין פסול כהונה אפי"צ דאבא שאול ל"ל, ולכן לא קאמר אלא דרנא להורות דלעולם מיירי הא בה ואל בנה כ"ל דגבי ר"ג מיירי לענין פסול בה דהיינו פסול קהל, כן נראה לפרש מיימא זו. ואפי"צ שמתעין מינה דלענין פסול כהונה שיהא דאורייתא בעינן חרי רובי בנה כמו כה:

ועוד נראה קלה לכוונה דלא אמרין מינו דנאמא לענין פסול קהל נאמא מני לשאר דברים. מהא דכתב רש"י בנאמא דלעיל מה פיבז שם זה פלוגי וכהן הוא, ופירש"י כן לאו דוקא אלא ר"ל מיוחס וכן פירש הר"ן שם. וכשכא אי אמרין מנו דנאמא למקא דכריה נאמא לכולן אפי"צ מ"ל לרש"י דלמא נאמא לשווייה כהן ממש מנה מנו זה. ואין לדמות דהיי מיני עדי דברים גינה דלין הכשר יחוס לענין פסולין חולה דין כהונה ולכן פליגי דיבורה

שאלות ותשובות הרמ"א כד כה

רוסיאס יהוא מוסמך וואמרוס לו יכחוס לי צנ של פילק וכהנן ונתקן לי ודבסקי אוחס וסיו כחובס כחוקין ארץ דבר תחד ראותי כסן לא נבשר בעיני, וזו הדבר, כי היום פרשת שמע מסיימה בחמלע שיטע ופרשת וסיה אס שמעו סיהס מהתלה בראש סדק וברלשט פטיעה, ואמרוסו לטוסר לא לעשע כן במקומו לסיס פרשת שמע בחמלע שיטע ולסחיל פרשת וסיה אס שמע בראש פטיעה, וגס במקומסס אזי אפטר שיטעו כן שסרי בראש וברגבי"ס ז"ל כולס מסכימים ששלטס פרשיות סייניע פתוחוס ופרשת וסיה אס שמעו סהיס סתומה. וכסיהיא כחובס בלופן סוס נקראת פרשת וסיה אס שמעו פתוחה שסרי כחב סרמנ"ס בנ"ח פרשת פתוחה יס לס שהי לורוח אס גמר בחמלע שיטע מניה שטר סייניע סניו ומחילת הפרשס סהיא פתוחה מהתלה שיטע סייניע, גס אס"ש מסכימס לזס ככתב ספתוחס לריבס שסיהס פתוחה כסוף סייניע או כתחלתס כדי השע אוחיות סלכך חב נשאר כשיטע עדיין כדי לכתוב השע אוחיות או יותר ינוח חלק ויכחוב בראש סייניע כסתחיס וכו', סרי נראה כפירוש דבלופן סיה מקרי פתוחה הליבא דכ"ע. והוא סביב לי סוס בכל ארץ מסכימס לזס ככתב כן ואין סולח פה ומפלג עכ"ל :

גריסין פרק סקומץ (דף ל"א). אמר רב חסדא על הארץ בשיטת אחרונה ח"ד בסוף שיטת ואיכא דאמרי כתחלה שיטת מאן דאמר כסוף שיטת כגובה סמיס על סארץ ומאן דאמר כתחלה שיטת כי סיכי דמרתקי סמיס מארץ אמר רבי חלבו חזינא ליה לרב סונא דכידך ליה מאחד כלפי שמע ועושס פרשיותי סתומות. וכתבו סתום קלת קשה דהקט לטון רבים ואין סס כי אס פרשת ארץ ושמא משום על סארץ דכסוף שיטת אע"ס שאין כחוב כלום ארץ עכ"ל. וקשה אס כן לובס מייס דכסוף שיטת כחבן על סארץ ר"ל רב ססורא מדלא פליג עליס דרב סונא. וצ"ק דה"ל איפכא עושס פרשיות סתומות וכידך לס מאחד כלפי שמע דמתחלה כוהב ואח"כ כוך, וי"ל דנוחן טעס דבריו למס עושס פרשיותי סתומות דסיינו על סארץ כסוף שיטת משני משום לכוך מאחד כלפי שמע (כלומר משום דרבו לכרוך מאחד כלפי שמע) וזו כתחלת פתיחה סתומה ויזמנ לו על סארץ (לבד) לכן עושס פרשיות סתומות כלומר ככתב על סארץ כסוף שיטת כדי שיראס יחד סשמיס על סארץ, אמסס ככא לכרוך משמע כלפי אחד יכתוב על סארץ כתחלה שיטת כדסידע כי סיכי דמרתקי סמיס עארץ כו'. וסכונן אללי כי סשמיס עוריס על חייס ארץ משס חלבו כשמות ססס חייס וקיימים לעולם, וסכ"ל כמות ארץ משס נחלב סונף שסוא כלס, ח"כ כל כמס דלא פגע בעל סארץ עדיף עפי. ואפטר לפעמים היו לוקחים אותס סתלמידים לסתלמד בס בביית רב סונא, ולכן כרבו מאחד כלפי שמע ועושס אותס סתומס מטעס דכתבו פל כגובה סמיס מעל סארץ, אמסס כבחיס אחריס שאין דרך לסתלמד ולקרוח צס כלל רק לקובעס כותל כחוקן כורכיס אותה משמע כלפי אחד וטופנים על סארץ כתחלה שיטע מעשס דכתיבנא. ואפטר מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי לעיל ח"ד כסוף וח"ד כתחלה כי סיכיס אומרים אחת וסלכס. ומ"ע נסגינן לכרוך מאחד כלפי שמע ככתבו ספוסקי סואיל ונפק סמומיוס דרבי חלבו. אך קסס לפי זס סולא מוכרח לסיית ספירוש דפרשיות סתומות משום דעל סארץ כסוף שיטת ח"כ למס כתבו סוסספות ושמא ע', ועוד קסס לא סל"ל ועושס פרשיותי סתומות דנכלל כס ססיחס דלפניס מאחד דאין לס קבר וסיכויח לזס ולא סל"ל אלא וכתב על סארץ כסוף שיטת. וי"ל דה"ק אע"ג דהיו לפגיסיס לוקחים אותס לסתלמד צס אפ"ס טעס פרשיותי סתומות לגמרי ולא סיו מייקין ריוח בין פרשת שמע לפרשת וסיה אס שמע אלא כוהב שחינן כאליו וסכ"ל פרשת אחס, אע"ג דסרי

וכדיעבד דמי דאס נשאל לא חלל. ומס ככתב מר להעתיק סחסימות סלכס דע כי מעלתו לא חסס לו ממוחה רק סעיד על סחסימות סלו שסס יסיות חלל סנלון אכי ככתב סכיסס עם אחריס סכמכווס אך ככתב שאינו יוכר לו וסומך על יד אחריס שסחו כקקסו. ומס ככתב מר מדברי סרמנ"ס ככתב סומכין לחלואין, סוס לא אומר שאין זוננו זס כומסס שלא סורו אלא בנשות רבס וסיו נזכרין כרך ולמס שסחורו סחורו וסיה מורא רבס כמורא סמיס עליסס אכל כזמנו זס שאין כודקין מס"ח ולמעלה וכל מי פיקרא בשס מוריו סוא סותר בכל דבר ואין לריך לרשות אחרת נראה דאין לסכסירו לחלואין (ועוד דסיי ככתב סרמנ"ס כסדיא דאין סומכין לחלואין אלא כשראוי לכל אכל כשאינו ראו לל אין סומכין לחלואין דכל דרשו לביס אין סביבס מעכבס צו), וכל זס ככתב סרמנ"ס כסדיא פ"ד מסלכות סנסדרין. ע"כ מלחאי כבעתקס :

* כה לרזין ליה ככר כחיס שלום דמטיביותי סמיב ללוחמיס כולס פתחין סגרין. שלטן ועטרין.

ככר וסיה יסרן. נכון ובר סכרן. כסורס איירירון. לו ידוח ארבע כתרעב וכושי. "מסדר טעקיס "שואל בין ספרקיס "הלא דבריו מדבס מחוקיס. עוקר סריס פמיס סחוק עמוד סיימי ס"ס סגלון כמסר"ל משה נד"ו. כסיות כנעני"ס כיוס כוא דכריך נטרפס השעס וכססס ארון סקודס ונחנקס כייסיב סל מעלס, מאור סגולס, רוח אפינו משיח ס' רב סרנייס גלון כגלויס סיה יסרלל (ס"ס אדוני מ"ח) סנקרא בשס קדשו מוכר"ר שלום סמכוס סכנ"ז אק"ל ס"ס סכ"מ ארץ עליו סיה נאמר לרק לרק סררוף לקיים מס שנאמר בקס שלום ורדפסו לטכנ"ו סדרשו וכאח סנוס. ועחס כעו"ס נפשי עגומס. וספחי אטומס. ואין כידי לסכיב מס. כי סתפרס סכניס. ואין דעמי ללולס. כי נפלס עטרס סגולס. על זאח נפשי עגובס. דלכס כלכס. ואני אסס אזי כא. על כל זאח שלא לסכיב (פניך) סיקריס רקיס ארון (לפניך) כקרקע מן ככא כידי כסיות דכר' כרעא דלכוס סוא, וסרמי ממעס ז"ל כל שאינו מיח כן כו', עיין סס פקרי יס טוחין (דף קט"ו). וסיה דרס ר' נפחמ מאי דכתיב וסדר שמע כתלריס כי סכב דוד עס אכוחיו וכי מח יואכ שר סלכא מפני מס כו' יואכ שלא כניח כן נאמר צו מיחס כו' וסכתיב מבני יואכ עובדיס כן יסיהל אלא דוד ססיחס כן ככוחו נאמרס כו סכיבס וכו'. וק"ק למס סתחיל כשיניוס כהרס כדוד וכשינייה קמא כיואכ (אולי דוססחא אחרת דרמנא לו). אלא כא ללמדנו דלא סדר כיה מסל וכל אלא גבי דוד אכל גבי יואכ אע"ג דס"ל כן כיון דלא סוס כמותו מעלס עליו סכחוב כאלו אין לו כן לענין סהוא דיש טוחין סככחי לעיל דפשע דס"ל ללמדו ולסדריו. לכן אמי מחוייב לסלניס גול מעליו חרפס צו וסילרק עליו למימר סכב עס אכוחיו, ע"כ נכסחי לדברים לסנין מס כוב, כדרשתי לעיל שאלוי, נמלחאי ללא כקשוני אומר כניי סני, לסכין דברי סחכסוני, אף כי לא כורשיתי למשון צו יי מיעוט דעמי אולי משגס סוא. וזס ססדך ארץ סתע"ס עמדי, שסכונא סדרי ככסך לדכניי אחרין אדבר. ולא כמתגבר. כי ועמס חורפך. ומחוקס סאלתך. וגברו סכרויך ורזוחיך. ואין לבי ערב. לקרב אל סרב. וסוא גבור מלויין. משיב כענין ושואל ככלכס. חייבך לזכרך כרכס. שמורס וערוכס. ברמ"ח אייריך. אבר"ך יקראך. כרלש יויסיבן. ומטיבוחא אשיב לך ריבא. רלשית דברי פי חכס כן טענין סוא, כי פא סוס סופר אחד מארץ

(* מ"ח שאלה אחת דפסס כשכונת הגלון מהס"ל כסיס ל"ז עס סכונס מהס"ל ז"ל. אכל סכונס צו ססלון מוכר"ר יסרלל כן סגלון מוכר"ר סניו ז"ל לא כלה עדין כדסוס קמסו ארץ יסככני טעך :

שאלות ותשובות הרמ"א כה

המובחר לכן שקולים הם ויבואו שיהיה זמני פתוחות דאמר רשב"א דעביד ר"מ מניעם כוהלי חף פתוחות ר"ל אבל לא שיהיה ר"ל דוקא פתוחות דזב הוי סברא וזר דמשום דאין סמוכות יעשה פתוחות דוקא דמ"ט לפתוחה זו דייך אם שריה לכו מ"ט לשנות ממנו שהם כחובות בחורה וכדכתיבין לעיל. וע"ז אמר לימא כשיעור ליה כיוצא בו ספר תורה שבלה תפילין שבלו אין עושין מהן מזהה לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה הא מורידין עושין אמאי הכא סתומות וככא פתוחות. כלומר אי הוה אמר פתוחות דוקא קאמר רשב"א דעבד כר"מ א"כ הויה דלא כר"מ אלא ודאי חף קאמר. והשתא אחי שפיר דלא מיימי האי כשיעור לרב הויה דשפיר עבד דעשה פתוחות סתומות דאי בעינן דוקא פתוחות קשה הכא סתומות וככא פתוחות דכיון דרב הויה סתומות לגמרי קאמר ליבא כשיעור דאף אי אמרינן דלא שפיר עביד ובעינן למיעבד כמו שהם בדאורייתא ח"ש עפי הא דאין מורידין אותן דלא הויה סתומות והכא סתומות, גם ל"ק עלה הא מורידין עושין הכא סתומות והכא סתומות לגמרי דלא לעכובא קאמר למימר דאי עביד סתומות כמו בדאורייתא שיהא פסולין וק"ל. ואין להקשות למאי דפירשית לעיל והאידיגא נכונ עלמא בסתומות דס"ל סתומות לגמרי מהא דכחו הסוספות ו"ל והאידיגא נכונ עלמא בסתומות ופירש בקול דקשיט בתחלת שיעור ובסוף שיעור ופרשה שבלע פירוש חלק המדינה ועושה אותן שחי פרשיות זו היא סתומה, ואין נוהגין להביא חלק מעט בתחלת שיעור ואחר כך מתחיל וסיים את שמוע ע"ל. מהאחר דלא מלינו בפירוש"י שלפנינו שום פירוש על והאידיגא וכו' ועוד מדכחו הסוספות בשם הקוגטרים דקשיט בו' מוכח בהדיא דלא כפירש"י על והאידיגא כלומר דל"כ ס"ל רק כחוב בתחלת בו' חלק קאי בקוגטרים לפרש לזרע הפרשיות שכתורה ואמר דקשיט בו' זו היא סתומה בחורה ומביאו הסוספות פירוש הקוגטרים להסביר גודל הקשיטא דאמר והאידיגא נכונ בו' דהיינו סתומות לגמרי ואת מסתומות שכתורה דהא פירש בקוגטרים דקשיט בו' ור"כ קשה למה מעלין ליה חרי דרני כמה שלאו נוהגין להביא חלק מעט בו' ומשני ושמא גם זה קרויה סתומה ר"ל סתומה הויה כשמניח חלק בתחלת השיעור כהרמב"ם ומאחר דלא מניחין חלק כשיעור רק מעט הויה כסתומה לגמרי והאי מעט ר"ל שאין שלש חיבות שהוה השיעור האמיתי חלק שלש אותיות, לכן מקשו הסוס' ור"מ מפרש בו' סתומה שכתוב בתחלת השיעור, עד כדי לכתוב שחי אותיות או יותר וזו היא סתומה ש"ע דשיעור סתומה הויה א"כ לא הויה סתומה לגמרי. וכמה יפה בראש השיעור ותכא נקדחת פתוחה כדי לכתוב שלש אותיות ש"מ דכסיי גמי הוי פתוחה. ועוד דפירושלמי בפר"ק דמגילה קאמר בסדיא דפתוחה מראש פתוחה מתוכה. ר"ל כשיעור הפתוחות שבעין מתוכה כדי לעשות סתומה הויה פתוחות שעושין בראשית לעשות פתוחה דהיינו שלש אותיות לאשוקי כשיעור שלש למשפוחתיכם שכתוב בסידור קדמונים להביא בסוף שיעור כדי לעשות פתוחה, ש"מ דהויה סתומה בשלש אותיות. ואין לחמוה דקרא חלקן שבלעמל השיעור פתוחה מתוכה דכ"כ כתבו הסוס' לקמן ו"ל או פתוחה בלעמל ומכאן ומכאן סתומה, ואי גרם בתוספות סתומה מראשם כפתוחה מכוסה בא להוכיח דלא כהרמב"ם, ומ"מ מקשו הסוס' ו"ל כל הי קאמר חמנהג דידן בו' והוכרחו למסדר בכו משנייה קמח ושמא סתומה סמיכין חסידיא דירושלמי בו' עד הלכה דכדרי מי שאומר פתוחה שאין זה מקומה כלומר מפני שאין מקומה יכול לעשות פתוחה, וקשה לתוס' אי ס"ל בירושלמי א"כ למה אנו מניחין יותר חלק בתחלת השיעור ולא כשיעור פתוחה דהיינו שלש אותיות, אבל אשיעור סתומה ל"ק דמדאמר שחי אותיות או יותר ולא יאמר שלש

דחיה גרית כפרה ומה היו הפרשיות משמעות ליתן ריוח למשה להכניס בין פרשה לפרשה וכ"ש הלמד מן הכדויע, מ"ט מזה שאין דלא היו הסלמדים לוקחים אותה לקרות בה דהא נכתבו שלל מן הכתוב להיות שגורות כפי כל רק היו לוקחים אותה להלמד בה בלכות כהיבנת כגון ריוח עלמלכ בו' ופרשיות ועל הארץ בשיעור האריות ודומים, ועל זה קשה לתוספות ולמה אמר פרשיותא ואין שם כי אם פרשה אחת שהיא סתומה לגמרי עם שלמטה ממנה כאלו הם אחת מה שאין כן בעל הארץ אע"פ שנכתבו בסוף שיטה ועורר קלה שהיא סתומה עם הכתוב אחרים מ"מ סתומה לגמרי לא היו מדלג נכתב דבר אחר"כ דחינה אי הויה על הארץ נכתב בתחלת שיטה ויהא נכתב יותר מיד אחריו בלא שוב הכתוב אז ידק למימר על שיהיה בחד מתחת סתומות חמנהג מאחר דלא נכתב אחר"כ מידי ולכן על כרחך הולך למכתב על הארץ בסוף שיטה (כדי לעשות הספק) לטורות שבבא אחריהם סתומה ומינה מוכח ע"כ שהם שחי פרשיות א"כ לא ס"ל למללניכו כהדרי ולמימר עליהם סתומות מאחר דסמיכין לא דמו לכדרי. ומשני ושמא משום על הארץ דבסוף שיטה ר"ל. מאחר דעל הארץ ע"כ הוה מפרש לגמיל להיותו סוף פסוק ואם כן הוה ע"כ הפניו שלפניו כאלו נחמל דלא מלינו סיכר בלעמל פסוק לכן הויה כהא אחריו מיד בתחלת שיטה שלמטה הימנה סתום ממש אע"פ שאין כתוב כלום אחר"כ וק"ל א"כ ליה"ט דגרי אע"פ שאין כתוב כלום אחר כך אחי שפיר עפי ור"ל אע"פ שאין כתוב כלום בפניו שלפני על הארץ. והשתא ח"ש הא דאוחבינן מהא דאמר רבי שמעון בן אליעזר (שם) רחיקי ר"מ הויה טהב על דוככוסתוס כמין דף ועושה ריוח מלמעלה וריוח מלמעלה ועושה פרשיותיו פתוחות אמרתי לו רבי מה טעם א"ל הויה ר"מ ופין סתומות מן כתורה אמר ר"מ חמנאל כלל גם למה ליה למימר כרבי שמעון בן אליעזר ר"ל דאמר מה טעם וכידיא ליה דבעיק למיעבד סתומות מאחר דכתורה סתומות הן וכח דפרך מאי טעמיה דרבי מאיר מאחר שאין סתומות בו' דנ"ל למקשן דעטס מסתבר דהוה ודבר ביה רשב"א, א"כ קשה למה ליה להביא אותה דבר הנחל כלל גם למה ליה למימר מאי ליה הפתוחות ומאי משני לה מריח, ועוד קשה מדאמר רשב"א מ"ט וכסיבו ר"מ הויה וכו' מוכח בהדיא דמהאי קשמא שרי למעבדיכו פתוחות אע"פ שהם סתומות בחורה ועבד הכי כי הויה דרסם להסרואות לתלמידים דברים ופלאים ומכ"ש אי עבדיכו סתומות כמו שבה בפרש דרשי פתיק ואם כן לא קשה מידי לרב הויה. וי"ק נמה ליה לאמר רב הלכה כרבי מאיר דהא ליבא חרי תנאי אליבא דרבי מאיר אלא ודאי ס"ל דלא סדר ביה רשב"א אלא דלא למעבדיכו פתוחות הויה וכן בחורה סתומות אבל לא סתומות לגמרי, ועוד דל"כ לא ס"ל שום סברא למימר מ"ט ועושה פסק רב הלכה כותיה, וא"כ קשה עליה דרב הויה דעבדיכו סתומה לגמרי דלא כמאן ודלא כהלכתא. ומשני לא אריות ואמר הלכה כרשב"א משום דהויה ר"מ ודאי ס"ל דג"ש לעשות ריוח מדאמר ר"מ הויה טהב בו' ועושה ריוח בו' אבל ר"מ גופיה יומא דלא עביד רק כדי ליפות בעלמא משום זה אלי ואמרו ולא מביאה לרבי מדינה כד רשב"א אע"פ דהויה דלא כמאן לכחי מביאה הא דר"ל אכוי לרב יוסף בו' (שם ל"ב.) והא רב אינה ליה מנסגא והאידיגא נכונ עלמא בסתומות פירוש לגמרי ור"ל דס"ל לרב הויה כרב רבי. והא דאמרין (שם) ר"י בר יוחנן אמר מזהה לעשות סתומות ואי עבדיכו פתוחות שפיר דמי ומאי פתוחה דקאמר רשב"א חף פתוחות ס"פ מבדי סתומה לר"ש מזהה לעשות סתומות כמו שהם בחורה ור"מ אי עבדיכו פתוחות ש"ד דקבל דברי ר"מ לכל הפחות לעיני דעביד מעטעם שאין סתומות בחורה מ"מ נמי לא עבדיכו סתומות לגמרי ש"ד דפתוחות משום שאין מקושב לא מעליא מסתומה לגמרי כי שיהיה אינם משום מן

שאלות ותשובות הרמ"א בה

מינו יותר מכשיעור בסוף שמע או פחות ומתחיל וביס
בשיטת שנייה י"ח :

והנה אחר שכתבתי זה שלחתי אחרי חתי ספרי דווקא
שבעירנו כדי לידר לעומק הענין, האחד המיוחד
שישם האלוף הר"ר שלמה י"ח, ומשכרו הכבד והיקר
הר"ר יעקב י"ז. ושלחתי לה פיהס א"ך: הם נוכחים ואמר
הר"ר כ"ל א"ך שדרכו להכריע או למעט משיעור כי בידי
ללא לכוין פתוחה גמורה, ושמחתי שכוונתי לקבלתו, וה"ר
יעקב כ"ל אמר שדרכו לעשות ממנה פתוחה גמורה ואמר
שקבל הפתוחה לריכס שחיהי פתוחה בסוף שיטה כו',
דר"ל אחר שכהן הפרשה הנקראת פתוחה יעשה לה היכר
בכופה כלומר שמתחיל חלק כשיעור או בסוף שיטה שגמר
הפתוחה או בתחלת השיטה מפרשה הבאה. וכן סתומה
לר"ך שיטתה היכר בכופה כמשמעות הר"ש וכו', ועוד
לח"כ פרשת קדש לא מיקריא פתוחה, מלוקף והיזכור
לעיל המתחיל ועושה הפרשיות סתומות אחי כפשוטו וכמו
שהזכיר החכם בשלם כוה"ר" משה גר"ו הוא פירוש דבריו
ומחא ליה אמומיא בזמרו ולדעת הר"מ לורס הפתוחה
והסתומה הוא בתחלתה כמו שגמרה מחוץ דבריו מפירוש
ומתחיל הפרשה שהיא פתוחה באמצע השיטה השנייה עכ"ל.
אמנם מיינה זביה אבה נקדי זביה נרגא, דכא כחב על הא
דכחב הר"ש ו"ל אחי כיים פרשה סתומה בסוף השיטה
יניח שיטה אחת חלק ויחתייל בשיטה שנייה עכ"ל. דמשמע
בשכבר כיים הפרשה סתומה יניח החלק הגמורה עליה
שהיא סתומה אפשר ליישב ולומר דסתומה פירוש מאויימת
וה"ר ואם כיים פרשה מאויימת עכ"ל, הכי ננוי י"ל דברי
הרמב"ם ומתחיל הפרשה שחאה מתחלת בתחלת כו'. אמנם
תירוץ דחוק הוא דמה לו לכפילות זה למימר ואם כיים
פרשה מאויימת וכן ומתחיל הפרשה שהיא מתחלת לימא אם
כיים פרשה בסוף כו' וכן ומתחיל הפרשה בתחלת שיטה
השנייה. וכן לאורך פירוש דפירש ו"ל אפשר דסתומה ע"ד
ועושה פרשיות סתומות וכתבו הסוכפות דמיקרי פתוחה וביס
סתומה משום דמסיימא בסוף השיטה ה"כ דקלאמר
הר"ש כו' כלומר ואם כיים פרשה סתומה דיינו בסוף
שיטה עכ"ל. יומא ס"ס איפכא קורא הרמב"ם בלשון משאל
הפרשה הבאה אחר הפרשה הפתוחה פתוחה בסיוח חלק
הרמב"ם בייביס א"כ בסיוע שפותחה בראש שיטה כסדרתו
שפרשה המתחלת אחר הפתוחה לפי שאלו עוסקים בו מתחלת
בראש שיטה וסתומה זו עושה שפרשה המסיימת היא
פתוחה לכן קורא אותה פתוחה ע"ש פעולתה וק"ל. ומס
שכתב ו"ל והכי דייק לישנא שמיבא העור ואם כיים
הסתומה בסוף הדף יניח שיטה עליונס של רשע הדף חלק
כו' ואיכא למיירק דכ"ל ואם כיים הסתומה בסוף הדף
ובסוף השיטה וכחב דהוף הדף משמע כו' אף סוף השיטה
כו' אמרינן (בפרק הקומץ דף ל.) הכותב ספר חורה בא
לו לגמור לא יגמור באמצע הדף אלא מתקד וסולק עד סוף
הדף ואח"כ כותב לעני כל ישראל באמצע שיטה, ורשע דהוף
הדף לא משמע עד סוף השיטה ג"כ אלא סוף הדף מיקרי
בשיטת אחרונה אפילו באמצע כו'. אי משום הא לא איריא
לעולם יומא היכא דלומר בסתומה עד סוף הדף ר"ל סוף
באורך ברווח, ושאינה הכא דפירש כפירא שר"ל באמצע
הדף בזמרו מתקד וסולק עד סוף הדף דיינו כונס שגם
שחיס אחת. ומ"מ הו"נך להכריע היכא שכותב שיטתו
מיושרת ופחות עד סוף הדף ולמס בשיטה אחרונה לעיר
כל ישראל באמצע שיטה להרחות שגמיר כדכתב המרדכי
דקממייס בסוף השיטה כמו שאר הסורות גמא כאלו
רוחב לכתוב יותר עכ"ל. ואפשר מה"ס כתב הרמב"ם שפרשת
וישל היא סתומה אע"פ שהיא מאויימת באמצע שיטה כתיב

הסתומות

גלג ש"מ דלא קפדין אבל גבי שיעור פתוחה קאמר לעיל
כדי לכתוב שם של שלש אותיות. ואין לחמוס דריוח סתומה
יכיה יותר מפתוחה רמו לדרב דלשכתן דכתב הר"ש ח"ל
ואם כיים פרשה סתומה בסוף שיטה יניח שיטה חלק
ויחתייל בשיטה שלישית וכו"ל ופרשה סתומה כו', שמע מינה
דאי סוף מתחיל באמצע או בסוף שיטה היא פתוחה והסתומה
דכניה חלק יותר היא סתומה ע"כ מביאין לשון הירושלמי
פתוחה מראש פתוחה כו' ודבר תימה כו' ונראה לפרש
כו' וכדפירש הר"ש דברי הסוכפות דרב פסק כמ"ד אף
הפתוחה ודברך זממן בר יחאך וכיון דמלוה בסתומות לכן
מדקדקינן שלא לעשות פתוחה גמורה ואז מיקרי סתומה
וה"פ איח חנוי יניח סתומה כוז דוקא משום דמקייס
תרחי פתוחה גמורה לא מפני שכן אינן סתומות בתורה
ואיח תנוי הני פתוחות כלומר אף פתוחות לגמרי כשר אי
עבדינכו והכי הלכתא כדרבנ"י. לכן מיישב מה שאלו נוכיין
לכניה חלק בראש שיטה יותר משיעור פתוחה. ומס שכתב
לעיל מעט כיוון לפי מאי דס"ד משיקוף דשיעור פתוחה
הוא שלש חיבות של שלש אותיות א"כ הוי מעט כשלין כ"כ
וק"ל. וכעין שכתבתי כחב הסמ"ג (ענין פ"ה) ומאריך
אח"כ שם וזמור פתוחה מראש פתוחה מסוכה פתוחה,
פתוחה מתאן ומכאן סתומה. וקבלתי שכן השירוש לא
שחא פתוחה לגמרי מראש כו' ולא שחא פתוחה לגמרי
מסופה שא"כ היתה פתוחה גמורה רזה לומר ולא הוו
הסתומות בתורה, אלא תחלק שיעור הפתוחה לכאן ולכאן
פחות מג' אותיות בסוף ובשעריך בסוף שיטה ופחות מג'
אותיות בתחלת שיטה במקום שמתחיל ויהיה אם שמוע
לסיבא בעלמא לפי שאין סתומות בתורה. ר"ל ואין לר"ך
להתחיל ויהי בסוף שיטה לעשותה סתומה גמורה ולא איח
זיה תרחי וזו היא סתומה גמורה מאחר שאין שיעור
פתוחה לא בתחלה ולא בסוף עכ"ל. וס"ל לתוספות דמנו
כן כשמוכיפס על שיעור הפתוחות לא מיקרי פתוחה מטעמא
דכייננא לעיל גם סתומה גמורה לא הוי מדלא התחיל
וכיה אם שמוע בסוף שיטה דלעיל וקיינוה הסתומות
שבתורה והריחוק וק"ל. וא"ל למס לכו להביא הירושלמי
נימא דכנידא ליה כרנ"י ויפרש כדפרשית, דקשה לחוס'
לפי מאי דפירש דברי רב סווא שר"ל סתומה לגמרי לכחב
כאליה סס פרשה אחת וע"י מביא לתמוד והאידינא כווא
עלמא כסתומות ומדכוסה הכי ע"מא הכי ש"מ דהוא מלוס מן
המובחר, ואפשר מטעם דאין סתומות בתורה לא עבדין
סתומה כדויה רק לגמרי סתומין אבל פתוחה לא עבדין
דאז סוף עבדין על סתומה לא יעשה פתוחה וק"ל, ולכן
לא היה לנו לכניה חלק מעט בתחלת השיטה כרנ"י ולחלוק
על מהכא דעורך הלכה, ומשי דס"ל הירושלמי דפליג ארב
סווא והמנהג וס"ל כרנ"י ע"כ לפי לנו לפסוק כרנ"י וק"ל.
וככי אולא סוגיא דשמעתא ותוספות וברא"ש כסוגין.
והארכתי בפירושה ינו ראיית שכתב החכם בשלם כמס"ד
וישיע שולין גר"ו ו"ל מלתיא פסקיה ה"ר ישעיהו הראשון
שכתב בסבלות מוחס אהא דגרסינן (בפרק הקומץ דף ל"א):
ועושה פרשה סתומה פירוש שלא היה מניח ריוח בין פרשה
שמע לפרשה וביה אם שמוע שאע"פ שס"ס יש ריוח בין
הפרשיות החס מפני שעשויים להס"ד כס וכדי שיוכל
האדם להסתובן בין פרשה לפרשה לרין, ליתן ריוח בייסס
כתתיא כו' אבל סתומה מוחס אהא דגרסינן (בפרק הקומץ דף ל"א):
לקובעס כותל אין לר"ך להניח רווחא בייסס אלא כותב
אה שתיסן כאלו היא פרשה אחת עכ"ל הרב כו'. ואע"פ
דהאי פירושא אינו מתייבב שפיר בסוגיא כו' עכ"ל הרב
הג"ל. לכן משכי נפשי עליה דרב יתעורר אע"פ דמעולם לא
ראויי פסקא דין אחינא שיהי עובדא פוק לווי דמתרננא
לסוגיא כוסיס. ומינס לענין שאלה דשילגא קדימטון אי

שאלות ותשובות הרמ"א בה

לעין, וכן בפרשה שמע על ראש בו' מאלף שסוף שיטה ראשונה ובלו וכחז להאר"ך גם בסניל הפסוקה שבשיטה רביעית משמע בהדיא ללא שגגה היא הפתיחה שסוף שמע עכ"ל, ומדפדף כ"כ בשבחו וכחז שחברו כופר אחר בזמן מהר"ם ר"ל לכן יש לסמוך עליו, גם אח"כ בסוף לומר שע"פ הקבלה מהר"ם ר"ל הרי יש להפריש אשכנזים על מי לסמוך ואחרו מהר"ם חבד בתי בבלכות ס"ת תר"מ דהרמב"ם והר"א"ש עפי מיון ומביאין שבזמן וחסו בימי דהיר"א"ש ובנו דסיו בימי מהר"ם ומסתמא שמע מפיסה והר"א"ש כתב דיש לטוין כדי לעשות הפתיחות דכסוף שזע א"פ דהכתב בהדיא בסוף דבריו ופרשה וביה אם שמעו חסיה סתומה לגמרי בין בראש בין בוד, ע"כ ר"ל דס"ל דההקל שמיטתין לרובי שבהרשם פתוחה אחר ה"ס לכהיב בכוף דלעיל ויש לפסוק כוחיה, כמו שפסקו ז"ל כשהוא ובר"ה נחמן בדיני הכוחס דיינים ונחיה לעומקא דדינה ה"ס בפרי דדינה נחיה לעומקו בפרט מאחר שסיו בזמן הגדולים ובודאי שמשם יסיה לו זלח ושך קבל) ומ"מ איני מחליה האי פירוש ואפרש לקמן בהפליין כשרים האי אי מייחיל החק בחתלה. גם אפשר לומר ששי הפירושים אחת וחלי דעת הכופר אם רואה מניח היכר כל הפרשות בסוף ואם רואה מניח בחתלה ואחי לישא דהרמב"ם והר"א"ש כשפשוט ובהא מודינא דלא ייח מלקח בסוף ומקלח בחתלה דישתנה המכוון לגמרי דלא ידעו איזו סתומה או פתוחה אי אדברתא קחי אי אדקמא וק"ל. ותמטי שכתב רבי ח"ל משמע בהדיא ללא שגגה בו' ולריך לתת לב בו' ויראה לי דנמסכו הכופרים האשכנזים אחרי דעת החס"ם בו' עד ואם כן גם בחפליין רצוי לעשות פתוחה בו', כל זס משמע שדא לתרץ המחבר ס"ל, והלא כתב המחבר בהדיא ופרשה וביה אם שזוט חסיה סתומה בו' מאלף שלל בתיס אדריס והעלה בידו חס. ומאלד מנומנס אללי האי משען דרלס לכויה מהחוס, עד שילדק לקרות עליו משענת קדס לרין. ע"כ לא בחתי להאר"ך בביטולו. אפשר כדי שלא יתכן פתחון פס ליימר דלכתי פסלי רבוותא אם שיהי וכתב סתומה פתוחה פן יבא לעשות פתוחה סתומה כדכתב מהר"ם שולין גר"ל, ואמר אי מחלח דפתוחה לא יעשה סתומה גופה הויא כמו גזירה אבו ס"ת מדלא כתיב ולא רייזי לא גזרינן גזירה לגזירה וק"ל. ועוד נמחילס מל"ס כבדל זרס היא זו ליימר דיש לגזור אם כבד סתומה פתוחה אבו יבא לעשות פתוחה סתומה דגזריה כי האי לא אפשר. משום שרזי להשוות כתיבתן ודאי טוב לא יעשו הפסו וק"ל. ואפשר מאחר דפתוחה ש"ד ומסקנא הכוס והר"א"ש נמזוס ספרי דין וסוג בפתוחה גזירה אבו שלם ראשוות דפסולות אי עבדינכו סתומות אף אי מפרש דהסיכר הוא בסוף כל פרשה ופרשה, גם אל"ל דעס דרבוותא מבוס דגזרינן אבו ספר תורה א"כ נמזוס נמי ס"ל למיזכ. לכן אמיינא אם קבלה וקבל ואם לדין יש לחלוק ולחלק כמו שכתבתי וכמו שכתוב עוד בעו"ס :

ההפתיחה שם אין צל הסרות על הפרשם אם חסיה סתומה או פתוחה רק על סתורה שנגמרה, אלא למד הרמב"ם ק"ו מפרשה ויחי שהיא סתומה מפני שכתמו פניהם של ישראל בו', וק"ו בלבד איש כזה שסעידה עליו כהר"ה דלא קס וגו' ואשר הוליאם מגלות (מלרים) ולמס תורה שהיא סס חיים וחכמה ובינה לעיני כל העמים ואבדו כרנס דברים נפלאים גנויעו שפי' כן צלו לגלות המר כוס ידויו להכס וגבון כמון. וה"א"ש מה שפסקית עוד ח"ל יקשה ביה שאלמו (בפרק הקומן דף ל') איני והאמר רב גדל אמר רב לעיני כל ישראל בחלמט הוף הויא בחלמט שיעה ליחמר, דל"א לומר דבחלמט שיטה ליחמר דה"כ ס"ל דפרשה ויעל היא פתוחה ומינה כוס ידיעין דהיא מסיימא בחלמט שיטה דהי מסיימא בסוף השיטס היא סתומה כמו פרשה וביה בו'. ע"כ לומר דודאי היא סתומה ומ"מ מסיימא בחלמט שיטה והרמב"ם מאלף לפרשה סתומה לכללה יס שאר סתומות שבתורה, והטעם ידוע ממייס ככתב הרמב"ם סבס כל סתומות עט"ו והפתוחות ר"ן (עוד יש רמז שע"ר ר"ן, גם יש צוס סוד למקובלים). ועוד י"ל לאריך גיסא דלא כוס ידיעין דהיא מסיימא בחלמט שיטה דה"א אפי"ג דמסיימא בסוף שיטה הויא שפיר פתוחה כמו פרשה קדש דרובו פתוחה לפירוש דלריך להראות הפרשם בראש פרשה אפי"פ דאין שוס היכר בראש. מ"מ כיון דאין קודם לה דבר מיקרי פתוחה ה"ס הכא נמי כיון דאין אחריס דבר מסיימא פתוחה בלא שוס היכר, להאי פירוש דבראיון ההיכר בסוף, והא דמהר"י קאר"י ומהר"י אנוכס אינס מפרשים כן היינו משום דבזלו ליישב מנהגו וק"ל. ובה שכתב מהר"ם שולין גר"ל ח"ל שאם מה שכתב הרמב"ם והטור שגלשת הפרישות סתיינה פתוחה ופרשה אחת סתומה הויא מומרא דליחמר הכי בשוס מקוס היס מקוס לחלוק שאמרס אמנס בו' ולא יאל לסם דבר זס אלא ממש שאשרו בנמרא (בפרק שבוס דף ק"ב:) סתומה לא יעשה פתוחה פתוחה לא יעשה סתומה דמתיי גבי ספר תורה ובכירא לבו רבוותא דפרשות של תפלין לריך לכוונן על סגנון שכתובת נפרס אם פתוחה פתוחה בו', וכיון שכן הן שיהי סיומ הפתוחה בראש או בסוף אין כלל מקוס להכשיר ספדי אין סתומה אלא לפשוטה ע"ד שכתבו בספר תורה ובס"ם בסוף שמע איכא סתומה וכן בראש וביה בו' עכ"ל. לעעמים קשם מנ"ל לרבוותא בדות דבר גדול כוס מלבס דפרשות של תפלין לריך לכוונן על סגנון שכתובות בתורה אם פתוחה פתוחה בו' ואם שיהי סתומה פסולות, ע"כ י"ל דלכתא גמירי לבו איש עפי איש, מעתה נאמר דלא יאל לסם זס מסיימא דפרק סתומה דלא ס"ל דלריך לכוונן על סגנון שסס כתובות בתורה רק סס מקובלים איש מפי איש דלשם פרישות הראשוות סתיינה פתוחה וכתרוס סתומה כסיותה דרך חוכמת מוסר ולעולם ה"כ פתוחה וסתומה סוו בסוף. עוד כתב ח"ל ואין יומר שסופרים טועים בין פרשה לפרשה שמאלתי בחבור אחד שנקרא ברוך שאמר חכרו כופר אשכנזי בזמן מהר"ם ערונטבורג שכתב ח"ל כל השיטין הראשוות בין ביד בין בראש יאריך מאוד כדי שיהי כשיטת אחויה פתוחה כש פועים אשר בו', ובפרשה שמע על ביד יאריך מעט כתי"ץ על ואכתב בו', ובפרשה שמע על הראש יאריך הלמ"ד של וכל קלח שבניל הפתוחה שבשיטת רביעיית, ופרשה וביה אם שזוט חסיה סתומה לגמרי בין בראש בין ביד עכ"ל. וס"פ דבריו שסעיטין סקודות כהיין ארבות כדי שיוכר ספתוחה שסוף הפרשה סתוא כשיטת ג"פ אשר. ולהיות ספי"פ הקבלה כתב המחבר כוס בו' כתב להאר"ך כתי"ו של ואכתב שלא ישר גליון ויחר מכדי הארך בלז שמאל, ואחי תורה שיטה יפסכו שאר השיטות עד השיטה שביעיית שספתוחות צפוסה בלוסן שהיה סתיינה וכתב

וב"ש דמתוך דברי החוספות משמע דמלוס מן המבחר לעשות פתוחות כל היא כדכתב הרא"ש שהבחיט לעיל, ועוד דל"כ קשה מנ"ל לחוס' דבזלו לפדל דברי רב שזורה דאף כהמות שרי. דלמא ס"ק פתוחה מראשה כשיעור פתוחה ופתוחה מוספס כשיעור יתוחס לומר אלו הוא דרוביין פתוחה אכל פתוחה מתקן קתת ומבאל ק"ל סתומה הויא לפסול. אלא ש"מ דס"ל מלוס מן המבחר שסתומה כמו שסס בס"ת לכן לרבותא פירש בסתומה גמורה ואל"ס

עליו ודאי טעמא רבה חזית לכו. ומינה דהלכה כהפוסקים כהרמ"א והמרדכי ודומיהם דכוו בהרייטו עובא כדפליגי עליהו דמא"ע הלכה כהרמ"א דהוא חזא טעמא דקמא ואפ"ם פליג ש"מ ידע דלית בה משטא הלל קמא דלמא חי סוה שמע טעמא דבחרא הוה סדר ציט, ע"כ יש לפסוק כהוספות סיכא דלא פליגי פוסקים עליהו, אמנם סיכא דפליגי (פוסקים בתראי כהרמ"א והמרדכי עליהו) הלכה כוותיהו. וכן קבלתי הלכה למעשה מחדוני מורי רבי הגאון רבן ומתורגמן של כל בני הגולה מהר"ר שלום הסמנה שכנ"ו זק"ל ה"ה כ"מ אשר השיגד תלמידים הרבה מכוף העולם ועד סופו מפיו חיים ומינהו פתוחים. ומי נכפי עולמים דזמנין גניחין בקצתו עב הרבה לומדים ממנו שיצא פוסק ותשובתו היתה מהמת רוב חסידותו וטובותיו אשר הוה עניו יותר מכל האדם אשר על פני ההמנה. ואמר יודע אני דשוב לא יבסקו כ"א כאשר הכתוב מטעם דהנכה כבהר"א, ואין רזני שיסמכו העולם עלי, ר"ל כיון שיכא דאיכא פלוגתא ביני דביתא וכוה וכריע או לפעמים יחלוק ואין לדיון כי אה מה שעיניו רוחות, לכן יעשה כל אחד כפי הוראה שעה כאשר עס לצבו. ומח"כ לה עשה ממי רבו הגאון מהר"ק שום כשר גם שום השוכה בשלחו למרחוק לא שהתקוף ציהת אלו הגאונים מח"כ אף כי הוה מחשב בציניכם כיוסרה:

ואשוב למה שהייתי בו ואומר דיותר תימה לי על מהר"י שולגין הא דכתיב ח"ל מיחו אמן לדידן כו' ועוד שאלו בכל דניו כ"ה נמשכים אחר הרמב"ם והראני הרבה מה שכתב ב"י משם סדר"א אה"ל הכופר שרז אחר פל כ"ה הספילין שסיו עשויים על דעת הרמ"א כיון שבה"ס עשויים ע"ד הרמב"ם כו' דכאני ההם כיון דבה"ס הסתומות מתחילות בהלמע שיטה אה יתחיל הפרשה של תפילין ג"כ בהלמע שיטה יסיו סתומות לדעת הרמ"א דהא לריך למיעבדיהו על כגמון בהם כספר תורה שהסתומות מתחילין בריש שיטה שבה"ל כפרשת ויהי א"ל שבהספורה הוה סתומה לא הוה פלל ברז הג"ל מאחר שאין סתומות בה"ס וכדכתב מהר"י שולגין בריש דבריו ח"ל, אלא הוסקה לו לרב על ענין אחר שהו משההלין לנשות תפילין בלשה שיסיו כשרים בין להרמב"ם בין להרמ"א והיו מהיימים שרז קדוש ופרשת ויהי ש"ל יביאך בהלמע שיטה סתומות שרז בראש שיטה ופרשת שבע היו כיימיין בכוף שיטה ומתחילין שרז ויהי אה שמוע בהלמע שיטה כו' והיי כומיין כשרות פרשה החתרות דהו כפתוחה לדעת הרמ"א כו' ונדוה"ל דסתומה שעתה פתוחה שייך לאכשרי משום דאין סתומה לה כחורה כו' ע"כ. ר"ל כיון דלהרמב"ם הוה סתומה יכול לכתוב כן לכתחלה א"ע"ג דלהרמ"א הוה פתוחה יש לסמוך על שאינן סתומות בחורה, ומינה דיכול לכתחלה לנשות פתוחה כשמתהלל לנשות תפילין שיסיו כשרים אליכא דכ"ע, א"כ למש נחרעם על ספרי דידן דמיימיין שמת בכוף סדך בהלמע שיטה ומתחילין והיו בריש סדך בריש שיטה למש כשמתהלל לנשות תפילין שיסיו כשרים בין לבטל הטיעור ובין להרמב"ם ובין להרמ"א דהוה פתוחה לדעת בעל הטיעור שכתב לעשוין פתוחות, ואפשר ס"ל כהרמב"ם דשמתחיל בהלמע שיטה הוה סתומה ולהרמב"ם והרמ"א נמי כשרים משום דאין סתומה לה, ולעני"ד מרש מאחר דכתב בעל הטיעור ז"ל שכל ארבע פרשיות שבתפילין יעשה פתוחות ואין כהר"א וכוו והמרדכי מציין דבריו לחלוק עליו ולמיימר דלא כבעל הטיעור דכתב בו כדרם ש"מ דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי עליה הרמב"ם והרמ"א וכוו והמרדכי ז"ל וסא דכתבו ח"ל וריך ליאר בפרשיות תלם עבד סתומה פתוחה סתומה פתוחה סתומה פתוחה פסולה, ותלם פרשיות הראשונות פולס פתוחות ופרשה אחרונה שיהו סיה אה שמוע סתומה ע"כ, ר"ל כשהס כחוצים

ואכ"כ יש לעשות לכתחלה, וכ"כ דוק לאיך גיכא מרמב"א ודבר תימה כו' ונראה לפרש כו' רק דלא הל"ל רק או פתוחה בהלמע ומכאן ומכאן פתוחה (ז"ל סתומה) והאי מכאן ומכאן סתומה דכתיב הכי קאי ולא אפתוחה דקמיה דהאי פתוחה בהלמע איירי דהא לא הוה ק"ל רק על בקרא סתומה ולא יתכן ויהי פירך וסא דקאי לפרש מילתא דרב כו' והא דקאמר בתי הכי זאע"ג ב' הוה יכול למיימר בקושוה ויהי פירוש הסתומה איך שיהיה ולא תלי הא בהא, וז"כ ז"ל דקודם פירוש זה ה"א דקאי לפרש מילתא דרב כהייך פתוחה מרמשה או כו' הוה דהו פתוחה ויכול לכתוב אלא פתוחה מכאן ומכאן; סתומה ויין לעולם הטעם פתוחה לא יעשה סתומה כדלמין, לכן הקשה דה"א שיקרא זה סתומה ויתרלו וז"ל כו' פתוחה בהלמע ומכאן ומכאן סתומה. ועתה אי אפשר לפרש דר"ל דאין לכתוב מטעם דהו סתומה דה"כ הו עיקר חדר מן הספרי דה"ל פתוחה מכאן ומכאן סתומה סתומה, דהא עדיין לא פירש מה ר"ל שיהא דיה של פרשה זו דסתומה דקאמר ר"ל כהכנה השורה ככתב לכן הל"ל פסם שיהי סתומה, אלא ע"כ ר"ל או וז"כ ש"מ דכא לפרש מליציה דרב כהייך אחר ממאי דס"ד מייקרא וע"כ הקשו בכוף ואפ"ג, ולפ"ו ש"מ דס"ד סתומה הוה פסולה ז"כ לפי מהי דמתרן נעליה חד דרגא למישרי דיעבד זמ"מ לכתחלה עפי עדיך כפתוחה יש להות דלכתי קאמר רבא לפרש מילתא דרב משום דהו ק"ל מאי קמ"ל כהאי ומאי עינייה לכאן. כשלמא אי הוה הפירוש דמייס בהלמע השיטה ומייס בהלמע השיטה הסתומה יוחא דקמ"ל דסתומה כי הוה מודו כ"ע דיואלים בה דמוקרי סתומה אף למ"ד בטיין סתומה ומיקרי פתוחה למ"ד בטיין פתוחות לפי מה דס"ד דהתוס' מטעם דלא גרע, אלא לפי מה דפירש הוה סתומות גמור א"כ הל"ל לעיל אהת סתומה, לכן ע"כ ז"ל דכא לפרש מילתא דרב דר"ל אף פתוחות. ואי איכא למידק מחוה' מהא איכא למידק דכתבו ח"ל א"כ"ג דבעלמא מיקרי סתומה כה"ג ר"ל א"כ ה"ל למיפסל משום פתוחה ולא יעשה סתומה ומשני לא חייסין גבי מוחה כיון דעיס משום דאין זה מקומו כו' כלומר שאין הפתוחה במחזה משום נראה שהתא אלא משום דאין זה מקומו אין פוסל ומרס"ד למיפסל ש"מ דס"ל מוחה מן סתומה זה אי אפשר דמכתב הרמ"א שכתב רב כמ"ד אף פתוחה וס"ל דהתוס' ס"ל מוחה כסתומות, וכדי לתרס ולומר דס"ל א"ע"ג דס"ל גם תפילין מוחה כפתוחה וכה"ג מיקרי סתומה ופסילין וז"כ במחזה לא ה"ל למעבד סתומה לכתחלה וזה אמרו זאע"ג דבעלמא מיקרי סתומה כה"ג כפרסו זו עתה. ומשני לא חייסין גבי מוחה דיון דעעמא דשריין למעבד פתוחות הוא משום דאין זה מקומו ובלאו הכי הוה אכריין וגבי תפילין דוקא גריין למעבד פתוחה כיון דליכא קפידא אהו אחרני, משא"כ במחזה. וסבה אה ש' מדויין דאמר לא חייסין גבי מוחה דלא הל"ל גבי מוחה רק לא חייסין הכא דהא במחזה קיימיין אלא לדקדק גבי מוחה הוה דלא חייסין אלא גבי תפילין חייסין ש"מ דבתפילין מוחה כפתוחות. יש לדחות דהתוס' אליכא דר"ה כתבו הכי לדרידיה פרשת ויהי כחובה קודם שמת כשל יר על קלף אחד וכן מנחין בכתבים בשל ראש מעתה החכמה סתומה דמכוח שמת העורה על ויהי דלמי סתומה ומאחר דקודמת לה ועוד דסתומות כבסוף ויהי כי יביאך מורה עליה דלמי סתומה, לכן ע"כ ז"ל דס"ל דיש לעשות פתוחות אלא לדידן דס"ל כרש"י לא וק"ל. ומש שכתב ח"ל שידוע שכל השכחיים נמשכים אחר הסתומות ע"כ, אמר שכתב מהר"ם מרזנובני ז"ל שדרכו היה לפסוק כהייך ז"ל סיכא דלא פליגי עליה סתומה סתומה דיש לפסוק כהוספות והיינו מטעם דליכא הוה בקיאים כהפריס יותר מכל אדם אשר על פני האדמה וכיון דפליגי

כחובים בק"ף אחד בארבעה עמודים וכדמיתא ואם כחבס
 צבור אחד והינחם בארבעה בחים צבור אחד יאל כו' וכן
 בשל יד לכהתלם דכיון דהם כחובים זו בלד זו לריך לשראות
 שפרשה בבאם אחרים היא סתומה. אמרם אם כחב הארבע
 פרשיות בארבעה קליפס וכן של יד כפרות דמיתא אם כחבס
 על ארבעה עורות והינחם בבית אחד צבור אחד יאל ואף
 א"ל בלדקו כדברי ר"י. וכן כיון דכל הרב וחדא לחודת קאי
 פ"ב מיקרי פתוחה אף אם יעשה היכר לחודת בארבעה
 הלפנים וכפין זה חילק המרדכי בשם ר"י ח"ל, מסופה
 פתוחה בלומר אם בסוף הדף שייר שיעור יכול להתחיל דף
 סאהר בראש השיטה, ואע"ג דכ"ג אף באמצע הדף מיקרי
 פתוחה ומ"מ נקט בסוף הדף לרבותא דאפילו בסוף הדף
 דלאן יוכר כ"ב הספסק מיקרי פתוחה וס"ב כיון שס"ס
 מהזכרים כס"ח משא"כ בתפילין דזדלי האי למודים קאי
 והאי למודים קאי והינח ענין פרשת קדש שנקראה פתוחה
 לפי שהיא התחלה ואין קודם לה דבר לכן לא יושלל הכתומה
 בלפנים בלוב, וע"כ יש לעשות פתוחה כדברי בעל השיעור
 ז"ל מאחר שפחות סמוכות פתוחה כדברי ר"מ וק"ל, ואפילו
 כס"ט אכן דכתיב הארבע פרשיות של ראש בארבעה קליפין
 ובדיקין בלבו פתוחות כדברי בעל השיעור יש לעשות גם
 בארבע פרשיות של יד פתוחות אע"ג דכתיבין לכו בקלף
 אחד אין להחזיר בשל יד דקדושה קלה יותר מבשל ראש
 דקדושה פתוחה כדשלה ר"י חנינא מבוס ר"י חפלה של
 ראש אף עשין אותה של יד ועל יד עשין אותה של ראש
 לפי שאין עורדיים מקדושה חזורה לקדושה קלה. וכבר
 אש"פ שהיא קדושה קלה יש להחמיר כיון שכהובים בקלף
 אחד, מזהם יוכיח דכחוב אף בעמוד אחד ואפי' הכי כב
 כיו"ד בכיוון רפ"ח ח"ל ואם עשה פתוחה כשרה עכ"ל.
 אי"ב תפילין של יד דכתיבין בשני עמודים יש לעשות
 פתוחה לכהתלם, וכי תימא מה למזהם דמיתא ק"ק של ראש
 כנכתבה בארבעה קליפס יוכיח וזכר הדין לא ראי' זה כדאי
 זה הוה הכוב שכן דלאן סמוכות פתוחה ויש לעשותן
 פתוחה אף אני אביא של יד. ולא"ה אי"ב של ראש דכתב
 בק"ף אחד נמי לית בניה ח"ל וי"ל דדבר הלמד ממה
 כד' לריך לבא מתחלה הדין בק"ו ונבדן דידן וק"ל כדאשכחן
 כובא כדבא קמא בשמעתא דלכתוב רחמנא תרתי וליתי
 אידך מינח ע"ש בפירושי'. ולא"ה מני"ל דאמרינן מזהם
 דשרה בדיעבד יוכיח ותפילין יש לעשות פתוחה לכהתלם
 כיון דכתבין ב"ב עמודים ח"ל כס"ג אשכחן עובא בשמעתא
 שכתבתו בפירוש ש"י ח"ל דאי תכין ב"ב וק"ל אחי"ב שכן
 מייחבו הכי מר בור שאין דבר ליתך ולסויק חייב שן שדרט
 ליתך ולסויק לכ"ש, מה לצור שכן תחלה עשייתו עומד להק
 סאהר בשן קרן יוכיח ב', וקשה יימא דיו בקרן דאין משלם
 פתחל רק האי נוק אלא ש"מ דמ"מ אמרינן קרן יוכיח שאין
 תחלה עשייתו להק ומשלם ח"ל מני"ס שאין מועד מהתחלה
 ואף אני אביא שן שמשלם נוק ש"כ מהתחלה כיון שכו
 עומד מהתחלה וק"ל. וכן קשה על כל מה שפירש שם ומחורין
 כך כי בקל בובל לומר יוכיח רמז לדבר כפתחל דין לריך
 למיתא בק"ו משא"כ בסוף דין. ולא"ה לפי מה שכתבתי דמר
 אמר חדא ועד אחר חדא ולא פליגי מני"ס קשה דה"ל
 להד"ש וכו' והמרדכי לביא דברי בעל השיעור ולחלק
 כ"ל. וי"ל כדי דלא ליתא למטעי ולומר כיון דכתיבתין ב"ב
 קליפס הוי למודים קאי והאי למודים קאי כדכתבתי אי"ב
 ס"א סס"ג אי עביד פתוחות סתומות נכשיר מה"ט ואינו
 דווקא סתומה על אף שהיא פתוחה כיון דליכא עוד עטמא
 דהין סמוכות פתוחה משא"כ בפתוחות דאין לנו שום עטם
 למעבד סתומות וק"ל לכן לא פסיקא לכו למיתא בפירוט.
 אמנם רמז על זה הרא"ש וכו' טעור ח"ח ח"ל הרא"ש
 ויעשה השיטה שוות שלא פהא אחת ארוכה ואחת קצרה
 ועשה כל הפרשיות פתוחות מלבד האחרונה עכ"ל. וקשה

דכ"ל וע"ה הפרשיות פתוחות מלבד האחרונה ולא כל"ל
 כל. וא"כ רחוקה נפרש מה ענין עשייה כפירוט שוות אלא
 זה דה"ל. כי הכוונה דמשום זה אלו ואזכורו וכן קשה על לכן
 טור ח"ח דכתב ח"ל ויעשה השורות שוות שלא הוה אחת
 ככתבם ואחת כו' יעשה כל הפרשיות פתוחות כדינו שישל
 בסוף השיטה חלק כדי שלש היפות של שלש אותיות או
 בתחלה חוץ מפרשה האחרונה ויעשה פתוחה עכ"ל. אי"ב
 הל"ל בהרמב"ם והמרדכי דכתבו בהדיא ושלש פרשיות
 הראשונות כולן פתוחות כו' אלא ס"פ יעשה השיטות שוות
 כו' כדי להרבות לעינים הפתוחות שבסוף כל פרשה ופרשה
 וכל זה להורות דלריך לעשות כל הפרשיות פתוחות דשיטות
 שוות הוא בטולם וזה אומר ויעשה כל הפרשיות פתוחות.
 מלבד האחרונה, לפיכך שכתב בהדיא בקלף אחד ודפרישית.
 ואפשר דגם הרמב"ם והמרדכי רמזו על זה כמאמר ושלש
 הפרשיות הראשונות כולם פתוחות ופרשה האחרונה שהיא
 ויהי אם שמוע סתומה, דקשה תרתי למע לי דלא כל"ל רק
 (ופרשה האחרונה סתומה), וכי הימא דלגב ארוחיה נא
 ללמדו דפרשה ויהי היא ארוכה ולא שמוע מ"מ קשה
 דלא כל"ל רק ושלש פרשיות הראשונות כולם פתוחות ופרשה
 ויהי אם שמוע סתומה דממילא שמיין שהיא ארוכה, אלא
 ס"פ ושלש כו' פתוחות ופרשה האחרונה נמי ופנימים ויהי
 אם שמוע סתומה כדפרישית ומ"מ משום תיקון לשון אמרינן
 שהיא ויהי וק"ל. ובר דין לא ידענא מאין לנו לפסול
 אם שינה, דהא הרא"ש וכו' דין ולא שינה פסול רק
 ויעשה כו' דסינו לכהתלם יעשה שלש ראשונות פתוחות
 מלבד האחרונה שיעשה סתומה אם ירצה ולא גזרינן שלא
 לעשותה סתומה אלו שלש ראשונות אבל אי עשה פתוחה
 עפי עדיף מאחר שאין סמוכות בצורה וכדי שלא להרבות
 מחלוקת בישראל יש לפרש כ"ו. גם דברי הרמב"ם והמרדכי
 שכתב ח"ל וריך ליזכר בפרשיות שאם עשה סתומה
 פתוחה או סתומה סתומה פסולה ושלש הפרשיות הראשונות
 כולן פתוחות ופרשה האחרונה שהיא ויהי אם שמוע סתומה
 עכ"ל. וקשה איפכא מיבעי ליה ושלש כו' פתוחות ופרשה
 כו' סתומה ואם שינה פסול. דעשה קשה עובא, חדא
 האריכות ללא נורך ועוד למע דיבר בחדוש שלא כדרכו
 וקשה ענין קושיית החלמוד הנה אביא קאי ועל מה אמר
 ואם עשו כו' ועוד מה לריך ליזכר אינא למשמע לכהתלם
 כיון דאם שינה פסול בדיעבד. אלא ס"פ וריך ליזכר
 בפרשיות ר"ל לכהתלם יש לו ליזכר בפרשיות שכותב תפילין
 לישותו כמו שכן ב"ח אם פתוחה פתוחה סתומה וכן סתומה
 סתומה שאם עשה פתוחה סתומה או סתומה פתוחה
 פסול ס"ח ושלש הפרשיות הראשונות כולם פתוחות
 כס"ח ופרשה כו' סתומה כס"ח לכן יש ליזכר לכהתלם
 וק"ל. ומ"מ ג"ל לעני"ד דלא נא להאיר רק על שלש
 הראשונות שלא לעשות סתומות מאחר שס' פתוחות
 בצורה ולא על האחרונה שהיא סתומה מאחר שאינה סתומה
 בצורה ומה שחזיר שפרשה האחרונה היא סתומה כס"ח
 סינו לענין שיוכל לעשות סתומה אם ירצה וכדכתבתי
 לעיל כדברי הרא"ש ז"ל ועלום יימא ויזכר עוב לעשות
 פתוחה גזירה אלו שלש ראשונות דלריך ליזכר לעשות
 פתוחות וכדכתב בעה"ט ז"ל דיש לעשות לכהתלם פתוחות
 אף דלא מלינו בחלמוד בבלי וירושלמי דבר מזה גבי תפילין
 רק גבי מזהם. ומסקינן דיש למעבדיהו סתומות וסינו
 משום דכתבו על קלף אחד בעמוד אחד ומ"מ אם עבדיהו
 פתוחות ש"ד מחלק שאין סתומות פתוחה. מה"ט יש
 להכשיר גם גבי תפילין ואי כוס שוב פסול גבי תפילין
 בדיעבד סתומה פתוחה הוה קשה דלא ידענא בשום מקום
 למימר שס' פסולין דיקא נמי דכשרים מדקתיב בקרב
 הכוונת גבי ספר חזרה סתומה לא יעשה פתוחה כו' ש"מ
 דכתפילין לית לן בה דלג"כ קשר לישמעין גבי תפילין
 מני"ס

שאלות ותשובות הרמ"א כה בו כז

האפטרופוס השלישי ובקשו ממנו שהצוות רבים וחסלס להשיג ממנו שישלם להם כל נכסי עזובו של מת בלאומס דמאחר שקבל האפטרופוסות עם חזירו כל אחד ערב בעד הכל ומושבזים דמיא לשיס בלוו שכל אחד מחוייב הכל ואף כי קתא פשע לוי שהיה המצות ביד שמעון. זה דעתא. והסג האפטרופוס בקש ממני לחוות לו דעתי אף כי איני דיין בדבר לא אוכל להסתפק בלענות על ריב לאודיע דעתי בדרך משא ומתן, ומי' ית' אשאל עזר וכו' ויילני משגיאה :

תשובה כזר ידוע הא דליאת בירושלמי דפ' שצופת

הפקדון נשים שלו מאחד שיכול לגבות מכל אחד מהם ומתקנה בין הפוסקים בירושלמי הירושלמי. הטור כתב בשמין ע"י בשם הרמב"ם דיכול לגבות מאחד מהם חט"פ שיש לשי לשלם חלקו שם כערכים קבלנים שפרעו סמלו ממי שירלס. וכן הוא במקנת הרמ"ש פרק שצופת ספקדון. אמרם בעל הטיעור מולק וס"ל דלין יטולין לגבות מאחד מהן אלא א"כ חין לשי לפרוע. וכן כתב הרשב"א בתשובה והסכים לזה ל"י פרק השואל וכן משמע מתשובת מהר"ם שהביא אהררני ריש פרק מי שביטא נשי. הס"מ כתב פכ"ס דלכות מלוה וזה בשם הרמב"ן דדעת הרמב"ם כדעת בעל הטיעור דלינו אלא ערב בעלמא ואין גובה מאחד נשים לחזירו לשלם. וכן כתב מהר"ק (שורש פ"ג) נשם ספר אגודת וכתב מאחר שהוא מתקנת הפוסקים יש ליתן אחר התיקל לגתבע ושלל לכוניא מאחד מהן כל זמן שיש לחזירו לשלם והאריך שם בתשובה בזה מיסו כתב דרבוהו והגו בדברי הרמב"ם והרמ"ש. וכתב הס"מ פרק כ"ה דמלוה וזה בשם הרמב"ן דנשים שפלוסו לאו דוקא אלא ה"ה אחד שהפקיד לשיס נמי דינא הכי. ומתעב אלון כנדון דין לומר אף אם נודם לדברי המשוררים כנדון דין דומה לאחד שהפקיד גבי שיש או ששלם לשיס שאחד ערב בעד חזירו מ"מ כל זמן שיש לשיס לשלם לא מפקיד מאפטרופוסו השלישי. מאחר שכל הכי דבוחא דכתבתי דעון קיימי כוחיסי וספק מהר"ק דלין מוליחין ממנו ח"כ מי ירכיחו לשלם ככה"ל כל זמן שיש לשמעון האפטרופוסו לשלם אן קרקעות או כל דבר דהוה פריעון דומיא דערב דכל זמן שיש ללוה לשלם אין מוליחין מן הערב כדליאת ס"פ גט פשוט (דף קע"ג). וזה נראה דאפטרופוסים אין להם דין שני לויס שלו מאחד דשמי שני לויס שיש להם טובה דכזר זה ועל כן אמרין כדאיל וזהו מהנין ונעשו ערבים זה לזה ואדעתא דכתיב סלוס להם סמלוס ואמדין דעתים דמלוס דכלאו הכי לא סיה מלוס לכן. אבל גבי שומרים שאין להם טובה מהם לא אמרין דמתסתמא קבל עליו ערבות של חזירו דמה לו לזרס. וקתא דש לכוניא ככרס וז מפרק המפקיד (דף ל"ז). אמר רבא כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד וכתב שם ר"ח דלא אמרין הכי אלא לענין דלא מלי מעבר את מהימנא לי צבועתא אלא משתבעי אינוו ופטורים אבל אם פשעו הם ואין להם מה לשלם חייב לשלם הוא דלחל"ה כל פקדונות המפקיד לחזירו ימסור לאשתו והיא תחלס בו, וכן כתב הרמ"ש. וידוע דזה לא ברע מחילו מער לשי שומרים לשמור דא"ל דכל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד מ"מ הבעל הוא עיקר השומר והסתא בלא עימא שארס ימסרס לאשתו יבא הוא חייב לשלם מעטס דמתאחר שהוא קבל עממס לשמור הוא ערב בעדן כמי לוין כחאה ואף לפי עימס שכל אדם ימסרס לאשתו אינו מחוייב רק אם אין להם לשלם משמע הא אית לדירוסו לשלם הוא פטור אע"ג דהוא עיקר השומר כ"ש כשני שומרים שקבלו עליהו השמירה ביחד דלא אמרין לאחד ערב בעד חזירו, ואע"פ שכתבתי לעיל בשם הרמב"ן דלאס הפקיד גבי שנים דינו כחאה לוס גבי שנים

מטעם שצריך לכוונן כמו שהסב"ח ק"ו ס"ח עלמס וק"ל. וה"ח חיקאי לישמטין גבי מוחס למאן דהני סתומס וי"ל דסתומס דוקא וסיינו נמי מטעם דלריך למכתב כמו שכתוב בס"ח וח"כ מכ"ס ס"ח. וה"ל לכתלה דוקא בעי סתומס מאן דהני סתומס ומאן דהני פתומס ר"ל אף פתומס לכתלה לפי מסקנת החוס' והרמ"ש דפירש דר"ל אף ופקינן לכתלה כוחייוו ח"כ מאי הוא דכתב הרמ"ש ח"ל רב ס"ל כמ"ד אף פתומס וסיינו כמסקנת דשמעתיס דרב נחמן ב"י כו' וסל ליתא דהא כהדיא אר"י מלוס לעינה סתומס ר"ל לכתלה ואי עבדינכו פתומס ש"ד ר"ל כדיעבד ומאי פתומס דקאמר רשב"א אף פתומס ר"ל דאף פתומס כשרים כדיעבד. אלא ל"ל דלא קשה מידי דכיון דלא משמטין ממזוהר על אס סתומס לא יעשה פתומס ולא פתומס לא יעשה סתומס לכן חיי גבי ס"ס לאשמטין חרווייוו וק"ל. ואין להאריך יותר מפני ערדה בית המדרש וחזרי המהפטיים לקולי אף כי אין דעתי ללוס ולא בתי להשיב על דבריס רק להראות פנים שהפילין שלו כשרים וכבר ילאתי ידי ובחתי שהראיתי פנים כזמה גוויס שסס כשרים. והכוו חפדי דין על ר"ח ז"ל דכתב גבי שירעוב חפילין ח"ל כל הפטור מן הדבר וקרא הדיוט אס עושבו עכ"ל, לכן כותבין הכי לכתחילס. ואי מתלס פניך היקריס בלס למכ"ח יקשה על דברי שהודיעני ע"ה הקלין הככבד והתממד איש מהימן האלוף כמסר"ר ברוך נד"ר כי הוא גייע לדי ואשיב כיד ס' סבובס על ואס שניתי אשונס ווארס על סתמס ומשיגיאות יילני לור ישראל. ויראו כפלאות בהורסו וישמחנו כנין אריאל. כס עתירת ארוב ישראל בן לאדוני מורי רבי כהלון מהר"ר שלום המכונה שכנו זק"ל ס"ס, המהפחל על גולת הכותרת, עתרת תפארת, רשמי אפי ישראל שחשך צנו"ה ארץ, בראש חדס כסליו ש"ע כ"מ :

כו ועל דבר שהחוקי אס נאמנת אמו לומר לכשר

נבעלת להשיאו לכהונה כזר נשפכו רבס דיואות ושגברו כמס קולמוסיס בוס וכבר עמיחי חלקי בוס (לעיל כסימן ז"ד). עוד מלאתי לדברי שאינן נאמנת עזר מהא דכתב סמ"מ פ"ח מתלכות איסורי ביאה לגבי אשת כסן שנאמנת לומר קודם קידושין ובעלתו הואיל וליכא אלא חד ספיקא ואש"ג דכתב המגיד דיש חולקים בדבר מ"מ ראו להממיר בליסור דלירייתא ועוד דבספר ב"י סימן ז' כ"א מייתי דרש"י פירש כהדיא כנגמרא לגבי סא דאמרין ס"פ ק דכתובות (דף י"ג) דאס נמלא הארסיס במקוס כוחיס כו'. וכבר ר"י דאס כה היא אלוה לכתן ואפילו ליכא למויטס לאכופי געון סא דאמרין בעשרה יוחסין (דף ע"ג ע"ב) משלטי סדמיה תלי פתקא תלי קמיע כו'. מיסו חיישין שמא כה כוחיס סיה ולמ"ד גיורת פסולה לכהונה אפילו קענס וז אסורס לכהונה דהרי רובי צעין ליוחסין עכ"ל. ועיין בדברים אלו וימלאו לך דברים נכונים :

כז נשאלתני במעשה שסיס ציעקב שנסער וחסיס

לכל ישראל שם. והנה מינה שלשה אפטרופוסים על נכסי עזבונו ראובן שמעון ולוי. והאפטרופוסים הללו לא אלוו בשעת מותו, שסוי צעיר אחרת, ואחר שפירחו בלו על סנכסיס והחזיקו כסן כדרך האפטרופוסים ועסקו עס סנכסיס לעובת היתומים זמן מס. ואחר זמן סקן ג"כ ראובן אחד מן האפטרופוסים לעולנו וסבך חיים לכל ישראל וזה סיו כל גיב היתומים ציד שמעון אחד מן האפטרופוסים צידיעת אב"ו של מקוס דיתה האפטרופוסים ובידיעות קרובים של אס היתומים, אח"כ נתן שמעון האי סנכסיס ליד לוי האפטרופוסו השלישי, ועמד רק זמן מס עד ששמעון האפטרופוסו ירד מנכסיו ולא נשאר לו רק קרקעותיו. ועסה רבים קמים על

ז"ל והאחרונים שהסכימו בששים. והנה מצינו ג"כ מחלוקת זה לענין מנן בפסח כמו שכתב המרדכי ריש כל שיעס על חטא שנמלח על בשר מלוח אין אובר אלא כדי קליפס. וכן כתב הר"ר שמואל מפלייז"ל בשם דיי"ל ושם כתב בשם חכמי נרנול"ם ומשום ר' יודא לאכור וכנה דלל הפקדונים הושוו דרבי ומלאחי כתוב בשם מוכר"ם דלינו אובר אלא כדי קליפס עכ"ל. ונדאס דכאוסרין לא אוברין אלא אוהס חזיקה כמו שכתבו הסו"ר ח"ה (סי' תס"ז) והרא"ש בשם ספר הרוקח תרגולת שנמלחס בין תרגולת אחרות ומלא חטס על אחת מפי' אוהס תרגולת אכורס כי נמכרס החטס וחמץ בפסח נמשכו והשאר מותרות. והרא"ש חולק וסובר דסגי ליה בקליפס. וכן כתבו הגהות מיימוניות (פ"ח) בשם סו"ר. ומאחר שכתב דלל הפקדונים הושוו לאכור ידוע שנבע הרוקח פיה מן הפקדונים ומאחר שסושו דרבי שמעי' דף פ"ה דמחמיר אינו אובר אלא אוהס חזיקה ולא יוחר ולא מצינו שום פוסק שיחמיר ביותר מהז ואי לאו הכי לא הוה שחיק בעל הסוד מיינה להביא דעתו שדרי כאן בעור ח"ה רלס להביא כל הדעות מאחר שהביא דרבי בעל הרוקח ידוע דלא ס"ל כוהי' דשא בעור י"ד (סו"ר ע' ו"א וק"ס) פסק סתמא דמילתא סגי ליה בקליפס ש"מ שכן דעתו ולא הביא דרבי בעל הרוקח אלא להביא כל הדעות וא"כ אם סיו עוד המחמירים יוחר הים מביא דעתי' ומדלא הביאן ש"מ דלא מצינו שום חכם שיחמיר יותר בזה. ואין להסקות מאי טעמיה דמאחר שנכלל השנה פוסקים בכל מליחם בששים אם כן שמעי'ן שס"ל שנתן טעם במליחם והטעם מהפשע ח"כ סיה לו לסודות בפסח נמשכו כמו דבישול. איברא שזכו דעת החולק, אמנם כי דייקין נאמר שאין לחוש ליה מנה הרבס טעמים ומורחיס לומר טעמים אלו דלגי' תקשה לדעת בעל הרוקח והחכמים שסוברים כוהי' דמדאובר כל החזיקה ע"כ ס"ל דטעמו מהפשע נמליחם כמו דבישול אלא סגי ליה בקליפס וא"כ אמאי מחיר שאר החזיקות אלא ע"כ רייכים לחלק כמו שאבאר ח"ה הדא דאכור משהו דרבנן. ואפשר דס"ל לבעל הרוקח וסייעתו דלא אמרי'ן באיכור דרבנן שהאיכור יולא מתחייב לחזיקה ע"י מליח חף אם לא הים אלא ספק. ומאי' יס להקל באיכור דרבנן מנה ספק כמו שמילי'ן ברי' דגיס טמאים דרבנן. (על כרחו ז"ל שיש חילוק בין מליחם לבישול דרבי חזיקה שפלה לחוך הלי' אינו אכור רק מה שבתוך הלי' מה שאין כן דבישול וא"כ על כרחו רייכין לומר דלגבי כח מליח שאינו אלא מדרבנן לא דמי מליחם לבישול לענין איכור דרבנן וס"ל לענין איכור משהו דרבנן, ואחא הראיה ב"ל ראיה נלחח לא יחלוק עליה רק מהתקפס). ואפ"י דבשאר ימות השנה אין וסוי'ן כן כמו שכתבתי לעיל בשם מהר"א שדי'ן דין מליחם כדי בישול מ"מ נדאס לרקדק מלשונו שלא שמעי'ן בששים בכל ימות השנה משהו דס"ל הכי אלא נמשהו כן משום דמילתא דפסיקא היא ולא רייכין לשעורי כו' כמו שכתבתי לעיל לשונו. ומשמע סא לאו הכי הוה זולנין בתר רבוותא דפסקו דסגי ליה בקליפס ולכן סוהיל ולא סהרינו כן אלא משום מילתא דפסיקא פסק ג"כ דלולין בתר ששים חף להקל. ואינו לרין קליפס אפ"י שגלוסת רבוותא סמלריכיס קליפס לרין קליפס אפ"י דלויכא ששים. וא"כ רואין שמשום מילתא דפסיקא נכחו חף להקל וא"כ לפסן משכו ג"כ כן מחמירו וסיחור סרי' דלון בששים מאחר דמילתא דפסיקא היא בששים לא ראו להחמיר פעם אחת נמשכו ופעם אחת בששים מאחר דייקר דין ששים אינו אלא משום מילתא דפסיקא ועוד דסרי' חף סדק כל שעת והרמב"ם פ"ס מהלכות חמץ ומלס סתבו דאין לאכור נמשהו שנמלחס בבישול אלא דוקא בנחפיקעס החטס ממה וא"כ כי לא נחפיקעס סרי' לגמרי לדעתיה חף כי סמרדכי סבג דש

ז"ל דרמב"ם לא אייבי בהסס פקדון אלא מיידי דהתאס בהדיהו כפירוש וכמו שפירשו (ב"מ דף ל"ד) מהנה שומר חסס לסיחא כשולל כו' ועוד רליס מהס דליחא פ"ק דבבא קמא (דף י'). מסר סודו לט' בני אדם דלמרי'ן אס סלק אחר עלצו מן השמירה סהאריס חייבים כמ' שכתב עס הרא"ש ולא מצינו שיחייבו ז' שכתלק מטעס שנהערב בעד חניו'. ועוד אני אומר חף אח"ל ששי שומרים יס לכן דין בני לווין מ"מ שני אפוערופסין אין בהס דין ז' דמטעס דקי"ל מייכו אבי יתומיס לא יבעט כלכא שאלו דלמר סכי פרק הירוקין (דף ק"ב). דחיישי'ן שמא מומעט ולא עביר ס"ה דלויכא למימד סכי לענין ז' דלס הוא יתערב בעד חניו' מיימעט ולא עביר. ועוד איכא למימד דברון דידן ליכא למיחש כלל דהא לפי מה שכתבאר לעיל במעשה סהיס סיו סמשעס כולן בתחלס ביד סאפוערופוס סרלשו'ן בידיעת אב ב"ד בלסן ח"כ ככר סכתלקו סהאריס מן השמירה דהא לא גרע מאלו סלווסו אלו סאפוערופסוס ללי'ס אחר דכודלי' לא סיו כאפוערופסוס מחוייבים לפרוע דזס לא מיקרי פשיעס אם סיס סלי'ס ססו'ל חלמן בעיני ב"ד כ"ס כאן שסס אבי יתומיס מייס ז' כאפוערופוס על בנו ולא שי'ך למימד בוס שומר שמסר לשומר מאחר דרגיל להפקיד אלעו כדליתא פרק סאפוערופוס (דף ל"ו). וכ"ס דע"פ ב"ד סו'ל דעבדי וכו' מיד'. לכן נדאס דמאחר שאין מחלוקתן תלויה אלא אם לגבות מאחר מסן או לגבות מכל אחד מלקו טע"ל לסמך אדרי ספוסקיס שפסקו סלריכין לגבות מכל אחד חלקו. וסיס ז' שולס על ישראל :

כח שאלה על חטא שנמלח על חזיקה בשר מלוח בפסח וסי' הרבס בשר מלוח בחזית אלל אוהס סהתיכס וסורס סמורס כדעת סרוקת לאכור אוהס חזיקה וכו' לא, ועמד חסס אחר ספלי' עליו ואמר שרלס מעשה שטובכים ושורפין כל שבשר שסיס בחזית ורבים סעידו ג"כ שראו מעשה כדברי סמורס וכן נמלא כחוספוס בשם ס"ר ישראל ברי'ן שק יס לכונו. ועתס שאלתך ביד פוסקים לענין כלסס דמעשה :

תשובה חתלה רייכין בכרד דין מליחם בשאר ימות השנה ואח"כ נוכל ללמוד מעס דין חב"ס. אמרי'ן ב' גיד כשס (דף ק"ז) ונפרק כל שבשר (ק"ח) ובססחיס פרק כידל לולין (דף ע"ו) מליח כרי סו' כרוחח. וכנהו סכוספוס וסרל"ס שס דלס לאכור סכל אלא כדי קליפס. וכן כתב סר"ן דף סכ"ב ע"א בשם סרל"ס וכן כנה סמרדכי (פרק כל סכסר) בשם רבנ"ס. אמס במרדכי סוף ג"ס ספק בשם סוכר"ס וסרבה גלוזיס דכשעריס בששים וכ"כ פרק כל סכסר בשם ר"י סלכן וסרבה גלוזיס ופ"י מללן לשער בששים וכ"כ בס"ד וכנה סכ"ס ובס סכרל"י ז"ל (שער ל"ד) דסיגי'ן לשער בששים כדלויכא ששים לא בני קליפס אפ"י דרבוותא עובא פליגי עליה וזולנין כתייבוס כרוב דוכתי'ן מ"מ כאן תפוס עיקר לשווי סכלת'ן כבישול משום דמלחא דפסיקא סיו' ולא רייכין לשעורי כמו שכתב רבנ"ס שרין להטעמק יותר כנהב סמך מנהלב כחוס, ודבר ז' חלוי בכל פעס בלוי'ת דכדפת לפי כחישתו ולפי שמונייתו וחמין דלחי לידו מכוול. ולכך רלוי סמוך אכנל סשעריס שרלס מעשה הרבס פשיס ובעשה רב אפילו יחיד נגד רביס כדליתא פרק בשם מלליקין עכ"ל. וכן פסק סלגור (כו' אלף ר"ח) בשם סכר"י שולין וכן פסקו סכר"י ווייל בהשוכס והליסור וסיחר סהרדך (כלל י"ד) דמליחם בששים. אמנס בית יוסף (כומן ע' וכו"ס ק"ס) כתב כשפירו דנקיטין דסגי ליה בקליפס כחלב כחוס אבל כנהב שמן רייכיס ששים אלו סדיחיס מלאו לענין איכור סמלחא בשאר ימות השנה עס סיסר, וסמנהג כולו סמדיעס לשער בששים כדברי סכרל"י

שאלות ותשובות הרמ"א כח כט

ועשה דהערוכה דמאי זב' ועוד אמרו בדברינן כאלים אחר הניקל. איני רואה נחמס כי אלא נחמס דבדיק לדיק ולא לאוראי. ואי עין נשום מנכא אינו מנהג שמשפטו כדבר במקצועות ואי חכם אחד הורה כך לשטתו לא מיקרי מנהגא כעו שהלריך בזה בתשובת מהרי"ק. ומי יודע שגוראם החכם הכוהן אם לא לורך שעם הים ולא שבדיקין גמרא ופרכים שלנו לילך אחר שיחה בטילה שלשם. (ובן הכתובים בזה מהר"ם פד"ו ובנו מהרי"א פד"ו לחין לחוש לדברי המחמירים ואין לאכור אלא אותה החכמה. כן (ל'). ככוהן והוחתם ב"א ימים למב"י שנת ש"ע. נאום משה בן לא"ה ישראל שלי"ט בקרבא משה איסרלש בקראקא :

כח עוד

אחרת נפל בין החכמים ה"ל בעשיית הסוכה שהמורה ה"ל עשה סוכה צרמזו היסודים שכל לילה ללחוחים נטולות והיא כמבוי סתום שהרבה יסודים נוקטים בו והלכות פתוחות להורו והיא לסוכה ד' מחילות בנורות פתוח ויהי ביה דף לדף אוריר תוך הסמיות פתוח משלש ואשרש שלא היה עשה ביה דף לדף רק שהיו יעולין להכניס מתוך לשם יד אכל כפיס סיו תלויים כדיונים הסוויירים לחון מפני הרוח הדכנס בין הקרפים. ועמד החכם החולק ואמר שהסוכה פסולה מנה שרשה במהרי"ל שהביא דברי המרדכי (סוף פרק סיון) דלמ עשה סוכה במקום הראוי להאכילם בזבילתו או בשתיחתו או בשינה כגון שדא מן כגנבים ולכטים לא מייבייא לוא מיפטר בה אלא אפילו אם כבליה ובהיותו אין כמנה אלא בשינה לא יאז ידו הוצתו כלל אפילו באכילה דהא כעין דירה בעין וכיון שאין לגבות בה כל לריוו אפילו וקחיה ובינה מתחלה לוא סוכה היא כיון דלאגרא קיימא עכ"ל המרדכי, וכן הוא בהגהת סיימוני. והנה מהרי"ל הביא דבריו אלו בקראת ח"ל ויבשה הסוכה במקום שיוכל להיות חמיר שם כן ללון כן לאכול כגון שלא במקום פנופה וכרחוק או במקום סכנה לכטים ונגבים דלא אפילו ידי חובת אכילה לא יאז מאחר דאינו יכול ללון שם עכ"ל. ואמר החכם החולק שאם עשה במקום שהגנבים יפלוים לגנוב משם הסוכה פסולה כי כן הרינו דברי מהרי"ל ואמר שכל מקום שצמח צלהוד שבפחות משלש אמריין לבד ושכוכה בה שחי מחילות כפדים הכל מיירי שצומחת בחצר במקום המשתמר מן הגנבים, וע"ז זה פסל הסוכה והואיל לנו שהמורה יושב בסוכה פסולה. ונהה לריך גברא דהין עם מי. אומר כי פסוה הוא בעיני כי דברי החולק שם הם בעליים ומבטולים לא שפירין ולא קיימין ומעולם לא עלה על דעת המרדכי והנכות לפסול סוכה שגנבים יוכלין לגנוב ממנה דא"כ כל הסוכות שבעולם פסולות דכל סוכה דירה ערלי בעיין ואף בחצר המשמרת אינה משמרת מגנבים כהכחיים והחלואים כמו שאזכיר אחר זה אי"ם בראיות צדוות, רק תחלה אומר שהמרדכי והנכות לא קאמרי אלא במקום שהוא מחירא לישן בסוכה מפני הגנבים ולכטים פדמוכה לשון המרדכי אבל ספסוח שיעולין לגנוב ממנו מזה לא דבר המרדכי דביום הוי הוא שומר הסוכה ובלילה וכיום הסמוון לחון ביתו כי אין הסוכה לריבם להיות משמרת שם סמוון דלא קפיד רחמנא אלא על יביבוחו ולא על שמינת סמוון דרוקא לגבי דירה בשען שבו כעין חדורו ולא לגבי עמונו. וראיה לזה מדמכשרין סוכה שמחוקת ראשו ורובו וידוע שלא יוכל לשמור שם סמוון אלא לישב בה כדוחק. ועוד לריב מדאמרין במ"א סוכה (דף כ"א) כל יבא רחויין לישב בסוכה אלא שנהא כל ישראל יבדו בסוכות, וידוע שכל ישראל אי אפשר שלא יהיה בהן גנבים ואינה משמרת מגנבי שיגבו ממנו. ועוד דכחז (א"ה שם) והבירו בהנה חשי"י הסעושה סוכתו ברי"ה יאז בה דיבעבד ואין בה משום סוכה גזולה, וידוע דלמ עשהה ברי"ה אינה משמרת מגנבי דכחז ר"ם רבים נקטי

זות אחרים מ"מ סני לן אי אחרים אותה החוכה כי לא נתקטטה המטה. ועוד אי אומר דוראי כל ימות שהנה לא טוכנין בששים רק בדבר דאיכא למישה לחלב או בדבר שיש בו חשש שומן דמפספט דהא כהדיא אמריין פרק ג"ם (דף ל"ו:) דמלוחה אינה רק כלליה ואינה אחרת רק בקליפה כמו שצמחורא שם גבי טעמא דאמילוחו בג"ם וא"כ איך אמרו לשער בששים נגד דעה בגמרא, אלא ע"כ לא הלרינו בששים רק לגבי חלב דמפספט דלא גם כליי הוא בששים כדאמרין שם בגמרא וכן כל דברי הפוסקים שפסקו מליחה בששים לא איידי כולה רק לעינין איכור חלב או כבילה כדאי שחופה דאיכא שומן. ולענין זה פסקו האחרונים לשער בששים חלב באיכור דליה בזה חשש זה נראה דלא עלה על דעה לשער בששים נגד גמרא מפוספת בזה ולכן אין ללמוד מאיכור חמץ דלא שייך ביה פסולת לשאר איכורים וזהו דבר צדור לעינים. ועוד נראה דמכחו לדון בששים בפסח אדברי מרדכי שכתב (פרק כל שש) כל מקום שיש בלא זה לא להחיר א"פ"ש שאנו מחמירין לדון בפסח במשהו מ"מ כשש עוד לא להחיר כומכין אדברי שגלגלות דרב אחאי שפוסק דחמץ בפסח בששים ואין לו לא היתר גדול מזה שרוב החכמים שאנו נגדרים בתיירייו ס"ל דאין הטעם מתפשט במליחה. (ובן מליו שסוכנין לענין חטט הנמלחה במנה שזוכרים אותה מלה ומחירין האחרות אף כי ווגעים בה א"פ"ש שיש אחריו כל המלות ויש מחירין אף אותה מלה טובים כמין שפרס לאכור אותה וכו' וכן נראה לעשות כגדון דידן). ועוד נראה דמכחו אדברי המרדכי שכתב ריש כל שש דיש להקל משום שמחה יו"ט ולפסוק בששים בפסח, וא"כ כגדון דין ה"ה דהמורה כדון הורה כ"ש שמהרי"ב שהוא תחלה עפי והיה אחר מהר"א ובהו שכן יש לנכסו ורבים הנידו עמו במשע ואמר דמקיל לא הפסיד והמחמיר יחמיר בשלו ולא כל אחרים כי דבר זה הוא הפסד ממון ישראל והחורה חכה על ממון. ואף כרולה להחמיר יסוק כמו שצמחתי שבורו ג"כ מקלה החכמים הראשונים לשרוף אותה החוכה ולהשכות האחרות עד אחר הפסח. וכן כתב המרדכי בשם ר"ם שהיה רגיל לסרות כן כהטט הסמולת צמרגולת בפסח. ואף שאנו מחמירין בלוחה החוכה כדעה הרוקח מ"מ סבו דלא להסוף עלה להלריך לשרוף אף שאר החוכות ויש לחוש מפני הסרון. ובאמה שאני חמה על המלריכין לשרוף כל הבשר שמלה עמו שאף אם נודע לכו צמעימיה מ"מ היה לסס לחוש מלכרוך סכל ולהסירו לכל הפחות כהכחם כמו שבפן המרדכי סוף כל הלמייס שחמץ בפסח שאכור בהנאה ית לו פדיון להוליך דמי הנאה לים המלה ומחר ליהנות מן השאר וכן כתב כר"ן פרק הסוכה אח הסעול לעשות עמו ביון נסך וא"ע דבמרדכי (פרק כל שש ע"ג) כחז בשם ר"י להלריך כל הסמרגולת שריפס וכתבו מהר"א ומהרי"ב דכן וגיבים מ"מ רחיים הם המחירין להחיר שאר החוכות בהנאה. ואף נקפל כל תארי דעלמא להדי להחמיר באיכור דרבנן לאכד ממון של ישראל. והמקיל וחס על ממון של ישראל וחס ג"כ על כבוד קונו יתענ על רוב שלום :

ועבשוו אישים פני נגד החולק דאף אם נודע לו בעטותו אין שייך לחלוק בדבר כזה. ולהסדר שובדא שכבר סוכה המורה באיסור דרבנן וסמך על רוב המקילין ופסק דברי הפוסקים המושלמים ובדולא שדרב חומרא זו אי אפשר לגדור בשיקולא ועירא דגמרא רק השם חומרא בעלמא ואין יחלקו בה ולא יחובו למח שאמרו בירושלמי: והבירו בתימן ואז, תמס שהחיר אין חבירו רשאי לאכור. וכן משמע מהר"ש (פ"ק דע"ז עיין ש"ע סימן רמ"ב ב"ד) ובדואי שעל עיני כזה נאמר. ועוד אמרו פ"ק דחולין (ו). בדבר רבנן שבדיקן טובדא והדר מוסדיקן כמו שמיא שם

שאלות ותשובות הרמ"א כט ל

כ"ל שקידשה בפני עדים ואין כאן אינו נאמן ואינה לריכס להמחין עליהם כדאמרינן פ"ק דקידושין (דף י"ב:) עידיה בלד אסתא ותאכר כמו שהאריך ריב"ש בחשוכה לעיל, כ"ש ששעירו עדים על אברים שיחד עדים ואמר שהר"ד פתח ואחרים הנקובים בשמותן בעדות כ"ל יודעים הדבר וס' אומרים לא היו דברים מעולם כמו שיתבאר שאין בעדותן כלום א"כ פשיטא דאינו נאמן. ודמיא להא דאיתא פרק המדיר (דף ע"ב ע"א) לענין עוברת על דה, איזו היא עוברת על דה משם מתכילתו דברים שאינם מעושין ואמרינן שם בגמרא סיב דמי אי יודע נפדוש ואי ללא ידע מנא ידע לא ריב"ז דאמרס ליה פלוני חיקן לי את הכרי ואלו שילייה ושהתנה שקרא. ולא מיבעי לדרבי סרמב"ן שכתב שם הר"ן שסתכס נאמן עליה שלא ח"ן לם א"כ ס"ס הכא דאין נאמן נגד העדים. אלא אפילו לדעת הרא"ש שכתב שם שאינה מפסדת כתובה אלא בהוכחה בעדים וכן כתב שם הר"ן בשם הרשב"א מ"מ גם כן כרי הוא מוכתה בעדים ששי העדים שיחד לומר שס' יודעים מן הקידושין אומרים (שהוא) שלא היו דברים מעולם א"כ אין לך הכתחה עדים גדולה מזו וא"כ פשוט הוא שאין אברם כ"ל נאמן לומר שקידשה בעדים אלו או ע"י עדים אחרים כמו שנתבאר מהשוכה ריב"ש לעיל. ואין לחלק ולומר כדבריו דין דיהיה משודכת גרע עיפי ונאמן יותר עליה שעדין הלכו לעיר אחרת כדאמרינן פ"ק דקידושין (דף י"ב.) גבי הכוה נבדל. דקדיש באבנא דכותלא כו' עד הא חיבה סכדי דההוא וימא כוה שוב פרוסם שהתא מיכו לימאסו קמן ללא: יו' דר' חיינא עדים בלד אסתא ותאכר אבוי ורבא נס' ס"ל הא דרב חסדא אס הקלו בשויה דמונולא נפסא גבי שבאי דקול בא"א אשחירי מסיבא משפחה פרשי רבנן מינה משום דס"ל כאבוי ורבא. וכסב ריב"ש בחשוכה לעיל אפ"ג ללא פסיק לומר שיש לו עדים במקום אחר סכדי רבנן דאיתא למיחש כיון ידוע בודאי שהיא פשטה ידה ונתקדשה וליכא ספיקא אלא אי אית זיה בקדושתא שוב פרוסם וכבי הא חיישין לקלא אפילו ללא אחחיון וסכודו דשבויה נמי בכס"ג. דשבויה ודאי אלא שספק אס נבעלה א"כ שמעינן במקום דאיתא נגלים לדבר חיישין ליה. גראס ללא דמי כלל לגדון דין דודאי כי ידעינן שנתקדשה אלא שספק בדבר אחר אז חיישין ליה כמו שמשמע מדברי ריב"ש. אבל כדון דין שלא ידעינן מקדושתא כלום ואחרת חוקק. שלא נתקדשה לו בכל המשודכים שאינן מקדשין עד שעת החופס פשוט הוא שאינו נאמן לומר שקידשה. ואחרת כ"ל דגרע עיפי מאלו לא יהיה לו משודכת כלל. ודמיא להא דאיתא פרק התקבל גט לאשה (דף ס"ד) האומרת לבעלה גרשמי נאמנת חוקק אין אשה מעיז פניה וכו' ואמרינן התם דהא יש עדים שמחייבין לה חיישין שמה מעיז פניה וס"ה כדון דין יש לחוש יותר שסכא משקר מאחר שיש לו עדי פענש שקדשה מאחר שהיה משודכת לו ולכן לא עדי משאר האומר לאשה שקידשה דאינו נאמן וכו' כיון דמיחד עדים אלו כשרמיהם סס בחשוכה מהר"ל בעדות וסס הכחישוכו סוחזק כפרן ולא נחוש לו עוד אס אומר יש לי עדים. ואע"פ שספק הרא"ש פ"ק דמלועט דלא סוחזק כפרן אלא כפר כ"ד' אבל אס כפר חוץ לכ"ד לא מ"מ גראס דכאן ככפירה כ"ד' דמי מאחר שסעיד עובס"ר מחחיוכו שראש ככתבו ששלת כוה שר"ד פתח ואברס העדים כ"ל ס' יודעי עדותו וסס סכתב כסב כוה קראקא לרהאוט לכ"ד שהחרימוהו על כסס כוה כתיבס ו' סויה כעונתו כ"ד'. וכו' אומר דאך סכופר חוץ לכ"ד לא סוחזק מ"מ גראס דאס כס כפירתו חוץ לכ"ד מחשב כפירה וכעין אס כסב הרא"ש כלל ס' לענין פענש מעיז אמי כן. סוף דבר איני רואה ששום מורה דאך יחוש לקידושין אלו עכה דברי אברס

נקטי כס ואין עומד במקום המשמחר. ועוד ראה מפ"ק דסוכה (דף ז' ע"ב) דאמרינן סיבך על גבי פסי בירלות סוכה כשירה בשבת שכתב, יודוע שאין דין פסי בירלות מכי לשבת אלא במקום שרבים עושים כמו שאמרו פרק עושין ספק (דף כ"ה) לא החירו פסי בירלות אלא לעולי נגלים בלבד יודוע שזס המקום אינו שמור מגנבי. וכן אמרי סהס פ"ק דסוכה מבוי מפולש ותיקנו בלחי מלך אחר ומלך כרביעי פרץ וסיבך על גביו מהכי בשבת שכתב. יודוע שסתס מבוי מפולש בתים וחלרות פתוחים לו ואי ללו הכי אינו מתר בלחי וקורה כדמבואר פ"ק דעירובין ובודאי דכתיבי זיה גנבי ואפ"ס כשר. וע"כ גראס שהחולק אין לו על מס שסוכון. כן כ"ל משה איפרלש מקראקא:

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ והוא יצילנו משניאות.

*** ל מעשה** הים פס ק"ק קראקא באחד שמו אברס הים משחרך עם בחולה אחת באס ממרחקים לגור עמנו פס קראקא. והסס לא עלה זוגס יחד עד שצלו קטנות ומריכות ביניהם ונתפרדו מהרדי. והסס זס אברס כ"ל בא לשני דייני סעיר ותבע מן סערב הקסם ונהחייב דיון ופטרו סערב מן הקסם ופעמס שהביא סערב עדים שפטרו ומחלו שני סלדדים ס' לזס בתקיימת כף אלא שחא"כ חזרו לסדדי פ"י שדכיים ועל זס לא נתערב כאשר פסקו מונח וכחוס ביד סערב מלך סכלס וסוה סומתמה סרופס ר' שלמה לופו. והסס כאשר ראה אברס שנתחייב דביו סוליא עליס קול קידושין ואמר שקידשה כי נתן לה ארבעס זכוכים אדומים לסבלנות ועל ידן קידשה וסנה על זס סונגס פדיות כ"ל איך שאמר שפנוי ופלוגי סוז אלל הקידושין ושאלו את פיסס ולא ידעו מחומס כאשר רכוס כהשוכה מהר"ל סימן כ"א עוד סונגס בעדיות כ"ל שאלו ארבעס זכוכים אדומים שנתן לה סוז שאלוים לו מאיס אחר ששמו יתחק כאשר סונגס סעדוס כ"ל:

תשובה ריכין לבדר תחלה סאומר לאשה קידשתך אס נאמן אז לא, ואח"כ לריכין לדון בעיני סבנויות אס חוששין להס, ואח"כ אס סעדים סאלו יש מעשה בעדות, ואח"כ לריכין לבדר מקול שילא על לאשה שנתקדשה אס מחששין לו וחס מבטלין קלא. והסס כדון זס אלו זקוקים לדון באלו ארבעס אבות חיקין שנכדון שלמינו טולן אדוקין, וכסיכו דברים אלו מסולקים, יבורר שדברי אברס כ"ל סבורים ומבולקים, בעליס ומבולטים לא שרידין ולא נחוקים. ונתן תורס לעמו ישראל בקולות ובדקים, ינהיג בדך אמת ויסייענו ותרחו להקים:

גרסינן בפרק סאומר (דף ס"ה.) סאומר לאשה קידשתך ויהא אומרת לא קידשתני סוז אסור. כקדוכותיס וסיה עוברתה בקרוביו ע"כ לשון המשנס. ועיקר ליה ססס בגמרא כדאמר לה קידשתך בפני פלוגי ופלוגי להכו להס למדינת הים אפ"ס אינו נאמן. כרי קום דאינו נאמן ומל שקידשה אפ"ס סוה אומר שיש לו עדים פלוגי ופלוגי. וכסב ריב"ש בבוטוס סימן קכ"ג דאין חילוק בין שיחד עדיו לומר פלוגי סכ עדי, ובין לא יתורס, ובין שאמר שסלכו למקום רחוק בך שסלכו למקום קרוב לעולם אין חוששין לדרביו בלא סהבא משוס דרביו, ואינה לריכס להמתחן על סעדים דאס לא קן לא סכתה בת לאברס אביו שחוכל להסנא שיבא חסד ויוזיא קול עליה שקידשה בפני פלוגי ופלוגי שסלכו להס לעיר אחרת ותאעךך להמתחן עד שיבואו סעדים ולכן אין מוששין לדרביו עכ"ל. כרי קמן אפילו אמר אברס

ס' סעדים סייפוס להשוכה ו' כסב דחלטס כהשוכה מהר"ל ססן כ"א כנסתס וסלשוס:

שאלות ותשובות הרמ"א ל

העדים אינו כלום מהגרוכין פ"ק דקידושין (דף ו' ע"א) לזכור לכו מרופחי מכו כו' במאי עסקין לזכור בשלל דבר עמה על עסקי גיטת וקידושים מנה ידעה מאי קאמר ואלו במדבר עמה על עסקי גיטת וקידושים אע"ג דלא אמר נמי דתק היה מדבר עם אשה על עסקי גיטת וקידושים ולא פירש ר' יוסי אמר דיו ר' יהודה אמר לר"ק לפרש וא"ר הווא אמר שמואל לבלה כר' יוסי אמר לזולת אימא לך במדבר עמה על עסקי גיטת וקידושים ואי דייבי לם וסתקא ה"ל הכא במאי עסקין דייב ואמר לה כתי לישני וכו' קמביעיא לום הכי לישני לקידושין קאמר לם או דלמא למלאכה קאמר לה חיכו. ואמרין גמ' (ס"ט) והוא עסקי בלוחו כדמיין כהנאי רבי ואמר והוא שעבוקים בלוחו ענין רבי אליעזר ברבי שמעון ואמר אע"פ שאין עבוקים בלוחו ענין. ואי לא דקא עסקי בלוחו ענין מנה ידעה מאי קא"ל אמר אביי מענין לניין בלוחו ענין עכ"ל. ופירש' והוא שעבוקים בלוחו ענין שמדבר עמה מעסקי קידושים עד שנת נתינה. מענין לניין מעמד בקידושין ממש והיו מדברים בדברים אחרים ומיטו לדברי לרבי זוגס סיה כמו יש לך דנויחא וכו'. ומשמע אפילו למאן דמחמיר וכו' דאפילו מענין לניין בלוחו ענין מ"מ צנין מדבריהם האלם מקידושין ממש בלוחו מעמד אלא שפסקו מלדבר בקידושין ועדיין מדברים בדברים א"כ כדנודן שלמינו שלל דבר עמה מעולם מקידושין ממש א"כ אף אם נאמר שהמטתה ששבו אלא הכלל מיהשב לרבי זוגס מ"מ אינו כלום מאחר שלל דבר עמה מעולם מלרבי קידושין ממש כ"ש לדברי הסבוקים שסבורים שצנין שדבר עמה בלוחו ענין ולא מענין לניין כמו שפסק הר"ק והרמב"ם פ"ג דלישות והרא"ש וכו' וכחז סמ"מ שכן דעת בעל העיטור וכן פסק הטור כספר אבן העזר סימן כ"ח ואע"ג דנחשבות המדרכי סוף האיש מקדש משמע אפילו מענין לניין הוי מקודשת וכחז סמ"מ שכן דעת הרשב"א מ"מ כבר נחבאר שאף לדבריהם צנין שדבר עמה פעם אחת מעסקי קידושין בלוחו מעמד מה שאין כן כדנודן דין כ"ש שאפילו מענין לניין לא מיהב דנודן דין שאף ששבו משתה אלא לא לקידושין נחכונו שכן הוא דרך הארץ לעשות משתה ושמתה אלא הכלות. וזו דברי המג"ן סיה ביוחס ר"ל שפטיד שדבר עמה דברים בעלמא שלל בצרכי זוגס כלל וא"כ פשיטא דלא יוקרי מענין לניין כלל. וא"כ פשיטא דנתינה בלא דבור כלל לא הוי גיה עסקי קידושין כמו דפריך בגמרא לדלילי אי בשלל דבר עמה על עסקי גיטת וקידושין מנה ידעה מאי קאמר וכן פסקו כל הסבוקים ומשמע מדפריך מנה ידעה כו' ולא פריך מנה ידע כו' משמע דאע"ג דהוא מכון לשם קידושין אינו כלום מאחר דלא ידעה האשה מאי קאמר. וגדולה מו כחז סמ"מ פ"ג דלישות בשם רשב"א שאלם נתן לם ססס אע"פ שחזר אח"כ ואמר סדי אה מקודשת אינה מקודשת ולר"ק לטובל בסבא עממה ויחזור ויתן לם בצורת קידושין וכ"ש כדנודן דין ששמעולם לא יאלם תורת קידושין מפיו נגד האשה אם כן פשיטא שאינו כלום. ואע"פ שהרב גדול מורי בגאון מוסר"ר שכנז וק"ל החמיר מאוד צנין נתינה בשתיקה ואלם להראות מתוך פלפולו הגדול ופירש הסו"ד דפ"ק דקידושין דהיי מדבר עמה על עסקי גיטת וקידושים כו' סהיי מדבר עמה על ענין ציחא ולכן לריכיס פירש אכל בקידושין גירדא חיישינן כמו שהאר"ן דפסקו כגמלא לריכיס מ"מ הלא כל הסבוקים ראשונים ואחרונים לא כ"ל כווחיה וטלחו ס"ל דמימחרו זה היא כפשוטו ואינה מקודשת אם נתן לם בשתיקה כמו שהאר"ן הרשב"א צום סימן אלה ריב"ג שא"כ לא הניחא בה אבדהא צנין וכן כתב סמ"מ פ"ג דלישות. ואין לומר דליחוש לדברי הגאון וק"ל לחומרה כי חומרה דלחי לודי קולא הוא לדברי פירק קמא דקידושין משום גידושין לקידושין ולדבריו אם נתן לם גפ

בסממא

אברס כ"ל שאומר שקידשה כל זמן שאינו מביא עדים על דבריו או מכה ככלותה או קול שאלה שסס הדברים הסחריס לברר :

והשתא אבוא אל הסניח. אם יש ממשות בעדים אלו שפטידו שר"ר פנחס העיד שלל ראה שום נתינה ולא יודע משום דבר רק דאם שגשג אברס ארבעת זכובים ארומים נידו ואברס כ"ל העיד ג"כ שלא יודע שום לנין לקידושין גם לא שמע שום לנין מהנה והעיד עוד שאח"כ א"ל אברס המשוך כ"ל שחור ראה שקידשה. וכהנה נראה מזה שאברס כ"ל חשב נתינה זו לקידושין. עוד העיד שאברס המשוך כ"ל בקש ממנו ומור"ר פנחס שיעמדו וילכו עמו אל הכלל ועוד העידו שני עדים כ"ל שהייס וועלי סיה המג"ן בין המשוך למדוכת. וכהנה המג"ן כ"ל העיד עוד שראה הנתינה מידו לידה אך שמהמלה לא ראה הכלל לעול עד שאמר החתן אליה שכן סדר שכתהן נותן לכלל דורותה ואז קבלתן ולא שמע גם כן שום לנין לקידושין. זו עיקר עדותה של העדים אשר אליה ראו להבנות כי דברים אחרים שהעידו אינן מענין ולא מורידין כי אמרו איך ששמעו מפי המשוך איך שקידשה זה אינו כלום כי לא על פיו או חיון כמו שכתבאר לעיל. הנה שני עדים אמרו שרלו הנתינה אך לא שמעו לנין לקידושין. והעדות של הר"ר פנחה אינו כלום מאחר שלל ראה שום נתינה שחרי כתב הרשב"א בהשוכס סו' אלה ק"ג שאע"פ ששמעו העדים שחמיר כתי את מקודשת לי בדבר זה ואח"כ ילא אותו הדבר מתחת ידה כל זמן שלא ראו עדים את הנתינה אינה מקודשת כלל אע"פ שצממשה הסו"ד שכתב עליו הרשב"א סיה הרבה אומדנות המוכיחות נתן לשם קידושין אפ"ה סחירס מעמט שלל ראו עדים הנתינה, וכדברי הרשב"א משמע בתשובות ימינויותה סוף איכות סימן א' ובמדרכי פירק הנוקדש וכחזו סס דאפילו הוא מודס שנתן לחוף ידה כל זמן שהעדים לא ראו ונתינה סו' כמקדש בלא עדים דאין חוששין לקידושין כדאמרין בקידושין פירק האומר (דף ס"ט). וכחזו סס דלא אמרין סן כן עדי ייחוד סן כן עדי ציאה אלא לענין קידושי ציאה אכל לא לענין שאר קידושין. אם כן פשיטא לדברי רבותא כ"ל אין בעדות של הר"ר פנחס כלום :

ואין להקשות סמח דכתב המדרכי פירק האומר וז"ל בספר החכמה סימן שפ"ד כתב הרמ"א בהשוכס דהיכא דאחז מן העדים לא ראה נתינה שנתנת אין לבטל בקי קידושין, מדה דחוששין לדברי רב פפא דאמר חוששין לקידושין בעד אה וכו', ועוד אם עד רואה דבר מוכיח ונראה שיכול להעיד ולדון כאילו ראה גוף המעשה כדאמרי בגיטין ובקידושין סן כן עדי ייחוד סן כן די ציאה, א"כ אפז לומר מאחר שר"ר פנחס ראה דבר מוכח שגשג בהרבעס וסוביס ארומים אפשר לומר דהוה כאילו ראה הנתינה מ"מ נראה לי דאין בעדותן כלום דזה לא מיקרי דבר מוכיח כלל דאפשר שהנתן לנאש אחר והוא נתן לבלה שדרך לפעמים לעשות ככהאי גוונא והרי העד כ"ל המג"ן אמר שהכלל לא ראה לקבלן עד שכתהן אמר לה שכן ססדר שכתהן נותן דורותה א"כ מאחר שלל ראה הנתינה אפשר לומר שהכלל לא קיבלתן בעממה ולכן לא מיקרי דבר מוכיח כלל ולא הויא דומיא דדנודן שכתוב עליו בספר החכמה כי מעמט הסו"ד סיה שנתלית האשה לקידושין ותייחס לקידושין נחכונו רק כן העד הלשון שאמר לם בשעת הנתינה רק שלל ראה העד הנתינה ודומה הראיח שמביא דסן סן עדי ייחוד שאביח אכל בכס"ג לא מיקרי הוכחה כלל. וכו דברי הרשב"א ומור"ס חולקים עליו וראויים לסמוך עליהם ולכן פשוט שאין בעדותו של הר"ר פנחס כלום מאחר שלל ראה הנתינה. ואף אם ראה הנתינה כמו שאר

שאלות ותשובות הרמ"א ל

בסחמא כיו מגורשת וסוף נגד דעת כל הסופקים שפסקו שאינו נפ, ואין לומר שפסקו לכדרי שייסן לחומרא מאחר דכיו חרי מומרי דסמרי אהדרי ואמרין פ"ק דעירובין (דף ז') דפל זה נאמר סכסיל בנאשך סולך, ולכן אין לומר מדברי הגאונים שפוסקים ומחנכים שדבריהם דברי קבלה ואפשר אילו היו כותבים כיו משיבים על דברי הגאון ה"ל ואין משיבין את הארי לאחר מותו ואף כי בימיו כל חכמי שוגרמא חלקו עליו על דבריו ואין להאריך. (ושוד אי אומר דנהך דין גרע טפי מאילו נהן לה סחמא שהרי אמרין השיד שנתחלה לא רצוה לקבל עד שאמר לה שכן דרך הסהקה טוח לסקלה דזרועה. הרי קמן שפירש שלא לבס קידושין וטוח לה אלא לשם מתנה כדרך הארץ וכדור הוא שאין דרך הארץ לקדשה בכ"ג אלא שמהנין לה דרך סבלנות וללא לנאן קידושין כמו שכתב המרדכי סוף אלא דכיו כשאר סבלנות דעלמא. וחו דמאחר שאמר שנתן לה לשם מתנה אף אם לא אמר כדרך הארץ לא היו בזה רק לשון סבלנות וללא לנאן קידושין כמו שכתב המרדכי סוף האיש מקדש בשם מוה"ם א"כ מאחר שכתבאר לעיל דדון דידן לא הויה משנין לענין בראות ענין אלא שלא דבר עמם מעסקי קידושין והלשון גרע טפי ממשיק א"כ פשיטא לאין בזה קידושין רק סבלנות שנבאר א"כ דינו א"י. והנהגה אומר א"כ פ"ד שהמליץ סעד שביט עוד עד אחר אלל סדנ דכיוו ילחק בן ליכל כהן כמו שמבאר בעדוהו אין לחוש שמה אותו סעד ישיד ששמע לשון קידושין דנראש דאף אם ישיד בן ארש ממנה ולא מוריד. חלל דרוב כפוסקים הסכימו דהמקדש בעד אחד אינו כלום כמו דר"ף ורשב"ם פ"ד וספור א"כ פ"ב, ואשיל לדברי סה"ג דמתמיר בעד אחד היינו ששאל האשה מבחנה אבל במתנה אשיל לדברי סה"ג אינו כלום כמו שכתב הר"ם בר אמה בתשובה וכן פסק מהר"א בח"ס סימן ר"ב ויזכר"ם פה"ו בחשבונותיו סימן ל"ג ואע"ג דמשמע סה"ס סימן ל"ב דיש מתמיר אשיל במתנה האשה מ"מ נהון דין בודאי אין סעד כאלה כלום דכרי סה"ס סימן ר"ב נבואו כשאר אומר שלא משמו קידושין כלל. ולא שייך למישר בכ"ג לא ראונו אינה ראיה מאחר שביט כולם בשמעת אחד שראו כהניות ואחד היה מלין ביימים. וכדרייק ליבנא פ"ד דכתובות (דף כ"ב): דלמדין סה"ס שנים אכרו נתקדשו וסיים אמרו לה נתקדשה סי' ז לא סבא ושריך פשיטא לא ראונו אינו ראיה לא לריבא דיידי בנאד אחת מסו דהימא את איהא דקדשה קלא איהא לה מילתא קמ"ל דעבדי אונסי דקדשו בליבנא ט'. והשאלא אמאי לא מהלנין דמיירי שביט במעמד אחד בשעת קידושין אלא ש"מ דבמעמד אחד היו סכחטה, וכן כתב רבינו ירוחם (כ"ב פ"ג) בספר חוב בשם רשב"ם ופשיטא דלין דכיו של אחד בבקום שנים. וחו דכרי כהנה סה"ס פ"ב דכתובות (דף כ"ב) דאם אחד אומר נתקדשה ואחד אומר לא נתקדשה הכהן לכסחטה וכן פסק ספור א"כ פ"ב סימן מ"ו וכן משמע מהר"ן פ"ב דכתובות סוף דעת הרמב"ן אבל במ"מ פירק ט"ז בשפת ארבעה עשר א"כ פשיטא בעד אחד אומר נתקדשה ואחד אומר לא נתקדשה לא תשאל נכתחלה אשיל אם גם היא מבחנה סעד דגריב אשיל לא היו עם עד כלל ולומר לא נתקדשה כדליתא סה"ס מ"מ נראש דנדין דין דכיו א"כ לביי חד ל"כ"ט ליבא למימא למידי אף אם סעד כהוא היה מעיד על לשון קידושין ב"ש שלא ידענו שיעיד ולכן אינה זכירה לסמחיה כמו שכתבתי לעיל בזה. ושוד אי אומר דאף אם היה דבריו שקדשה בחרבטה וזכרים אדומים אלו ואין לו עדים על ככה אפי"ם אינו כלום מאחר שאלו ארבעה וזכרים אדומים היו שאלויה לו לשם סבלנות א"כ לא יודע שפאיל שראש לקדש בכ"ס ולא היו מקודשת כמו שכתב הרמ"א פ"ק דקידושין וכן פסקו בסגטה מדרי

דקידושין ועייין עליו לכדרי אי חוששין לסבלנות דאף אם לא היו קידושין משם בדבר מ"מ לא גרע מסבלנות שהרי הארבעה וזכרים אדומים היו בראשית ויכולם להכחיש. והנה לא האריך בזה לסביל הגמרא והסו"ס ופירש"י אלא אקדו בזה מאחר שהאריך בדבר שארי מהר"ם ל' שבט עיקר יסודו על משם סבלנות ולא יותר ולכן אקדו בזה ואומר. הר"ן כתב פ"ב דקידושין הא דחוששין לקידושין היינו ששאלה לה סה"ס אלא אם פירש ששאלה לה לשם למימא לפירש"י דפירש דחיישין שמה סבלנות עלמא היו קידושין אבל לפירוש ר"ת פירש שמה קידוש קודם לכן איבא למימא עכ"ל. וכן כתב מהר"ק שורש קע"א אם כן נהון דין שאלה מן העדים שראש כהנייה היידי כהדיא שאמר שנתן לה דרך סבלנות דסייע כדרך הארץ א"כ פשיטא דליבא למימא לשם סבלנות דלרעת דר"י בענין מרי סה"ס כסבלנות וסכא אחד מכן אומר שלא נהן לה אלא לסבלנות (וא"כ לא נכתב אלא אחד כסבלנות שאינו כלום כמו שכתב מהר"ק) וחו דליבא למימא נהון דין דלרעת דר"י מאחר שסכחטה היה שאלו לא היו קידושין כמו שכתבאר ואף אי היו קידושין בדיעבד אין חוששין ששעה עבירה שקדשה בטבעה שאלו מידי דהוא אשלה סבלנות בשבת ככתב מהר"ק דלא חוששין מטעם זה וליבא למימא שמה קידוש קודם (כדעת ר"ת דלחובו פירש אין לחלק בין סחמא סבלנות עלו או של חבירו כמו שכתב ריב"ש בחשבוה סימן חע"ט דאף אם אבי סחמא שלה סבלנות יש לחוש לפר"ח דלמא קידוש קודם לכן מ"מ נראש דנדין דין אין לחוש). ששוד ענינו מורה שלא קידוש קודם לכן שהרי העידו עליו עדים שהר"ר פתחו סה"ס אלא הקידושין ש"מ שלא קידשה משרם אף דלרעתו אלא כסבלנות אלו א"כ אלא חששה דר"ה ורש"י א"כ פשיטא דלא חיישין לסבלנות כאלו (א"כ לדין עיון) מגיל' דמכתי אדאש של בעל שלא קידשה שפאילו שהר"ם לוקחו ככתבו למוטבל ראשון יש לדקוק מאי ליה שהרי הר"ן כתב פירק האיש מקדש דכל איבא דחיישין אשילו אומר שסיים שלא מהכוונו לשם קידושין לא מסימני, וכן כתב בח"ס סו"ר ר"ז בשם א"י, ואע"ג דכתובות כריב"ש סו"ר ס' כתב דכל איבא דראו אומר דלא שלא לשם קידושין ליבא למימא וכוונו שכתב מהר"א דר"ה דלחמיה וכן הוא מקנה מהר"א וכן כתב מהר"ק שורש קע"א. אלא שכתמיר למעוה מעשה בזה. מ"מ נראש דבכ"ג שאומר שקדשה בשעת סבלנות הרי ראו דעוה ששון בקידושין בודאי נאמן לומר שלא קדשה תחלה כענו דאי בעי אומר שקדשה תחלה. ודמיא להא דרש"י במרדכי בפרק סחולך דה"ג דאין אחד מסיים עלמו רשע מ"מ אם בלא להעיד לעובדו וע"י זה מסיים עלמו רשע נאמן כדליתא סה"ס. וא"כ ס"ה נהון זה מאחר שכל עליה כפימנה קידושין אם קידשה קודם לכן בודאי היה עושן סחמא אלא ודאי נאמן שלא קידשה קודם לכן מאחר שכל להעיד לעובדו ודאי לא תשקר. וזוהו דהמרדכי כתב דו"ל לפירוש ר"ח דוקא משאמר קידושין בפני פלוני ופלוני וסלבו למדינה ה"ס ויהי ספרתה א"כ דלמדין לקמן דלימא נאמן בכ"ג ה"ס דשלה לה סבלנות נאמן עכ"ל המרדכי. משמע הו"א אם שמיים היו ספרים לא חיישין. וא"כ יש לדקוק אמאי אלא מהר"א בחשבוה סו"ל לסביל לו סייס לחלוק א"י טעמה מדברי הר"ם דחוקה דסבלנות לא היו אלא חשש בעלמא, ולכן נראש שם ממסקנתו ראש אחר שמיים דלא קידשה קודם איתן נאמיים כדליתא סה"ס בחשבוה וככתב לנבאף ואי לא לשון חשיר"ג דלעיל לא מלאה לבי לחלוק לסביל ראיה לסחוד דברי סחולך אמאי לא הנהו עלמו בדברי המרדכי שכתב דלדברי ר"ח אין לחוש אלא כשאימר קידושין בפני פלוני ופלוני ומשמע הו"א אי סכנל ספר ואומר לא קידושין. (פשיטא דאין חוששין אלא טעמיה דיש לחלק בין אם ספר ולומר

שאלות ותשובות הרמ"א ל

ואומר לא קידושין כלל) שעל זה כתב מהר"א בחתום והקדק מדברי רבי שמחה שמינו נאמן ולכבוד דהא אף דעת זו והטעם שנתאמן ועל זה הביא רמיה מדברי אשירי כמבואר בדבריו וזוהי לא סיוע יכול להביא רמיה מדברי המדברי האפשר מדרכי ס"ל דאם אומר לא קידושין כלל אינו נאמן בדברי רבי שמחה וזהו דלרוב שיאמר קידושין בפני פלוני ופלוני וכו' היינו כזאת קידושין ולכן לרוב שיאמר בפני פלוני ופלוני אבל אם אמר שקידשה בניו לבין עלמו מהינן (ואינו כלום) מאחר שאלו רואין שחפץ בקידושין ודאי אומר האמת כאשר תבאר כנ"ל מוכרח דעת מהר"א. ואין להקשות לפ"ז דיהא נאמן לכשיאמר לא קידושין בנינו דאי בני אמר קידושין בניו לבין עלמי דאין טענה מינו המורה שכתב כמו שכתב מהר"א ז"ל רמיה והו' דירא לומר קידושין בניו לבין עלמי דלאו כ"ע דיני גמירי ויודעים דלאו קידושין הן. כוף דבר אינו אומר שבנדון דידן כ"ע מורו דכבעל נאמן. וה"ל מאחר שלדברי בעל און דבריו כלום א"כ אין חוששין לסבולות. ואף שהטעם מהר"א זק"ל שחמיר דאם כזה וכזה שחמיר ככה אינו אלא עושה, נראה מאחר שכתב דברים הסם בלא רמיה ודאי כסוף אדברי הר"ן והר"ס שכתבו מהר"א ומאחר שכבר ביררו שדעת מהר"א בטלמו להקט כהא א"כ אין להחמיר עוד כולי האי. ועוד דאפשר דאף הר"ן ומהר"ס מודים כאן כמו שכתבו לקמן א"י. וזהו נראה שחפץ שאף הגאון ה"ל מודה בנדון דידן. ועוד נראה דאף אם נאמן דאין להקט כמו שכתב מ"מ נראה מאחר שהרי"ב ומהר"ק ומהר"א ב"ן הסכימו שבעל נאמן סמיתן עליהו מאחר שזכו ג"כ דעת המדברי והר"ס ואף כי הר"ן חולק עליהו מ"מ יחיד הוא בדבר. ואף כי מהר"א דקדק מדברי רבי שמחה דעת הר"ן מ"מ י"ל דאף רבי שמחה מודה שחמיר נאמן ואפשר לדחות דקדוקי מהר"א. ואין לרובי להאריך בזה מאחר דרכים ובהר"א חולקים עליהו. ואף שדברי הר"ן יש ליישב דהא דכתב דכל מקום דחיישין אפילו שניסו מודים אינו נאמן דוקא מיירי במקום שיש לחוש לדברי ר"ח ולדברי רש"י כי יש לחוש לדברי שניסו כמ"ס הר"ס פ"ב בקידושין דמשמע בתלמוד דרבי שניסו לכן יש לחוש לדברי שניסו לחומרא אבל במקום דליכא למחשש אלא לפירות אחד אפשר דאף הר"ן לא קאמר דאינו נאמן. כך נראה ליישב דברי הר"ן אבל דברי ס"ד שמחה אי אפשר ליישב כן דמשמע לדברי מהר"א דאף לפירות ה"ז יש לחוש לדברי הר"ד שמחה ואין נאמנים. ובחמת ש"ז לא מהחמירא אמינא שבזמן סוס אין חוששין לדברי הר"ן והר"ס שהרי מעשים בכל יום שנתבטלו שידוכין וסבולות חורין וליה מאן דחוששין לכו ואי נכחו לחוש כדנדיהם שאף שניסא אינן נאמנים א"כ בכל פסח אמי לריבין גט אלא ודאי אין לחוש במקום שאין בעל אומר ששלח לה לשם סבולות ולא לשם קידושין ויש לסמוך בזה אמנהג כדאמרין פרק המקבל (דף ק"ד) במעשה דאלכסנדריא שהיה דורש כלל לשון סריוט. ואין להאריך בזה כי פסועי בניין. ועוד נראה שאין לחוש לסבולות אלו כלל דברי כתב הר"ן פ"ק קידושין בדאחרת דכ"ע מעבלי והדר מקדש לכ"ע לא חיישין וכן כתב מהר"א סוף פ"ט דלישות וכן כתב מהר"ק ב"ר ש"א וריב"ש בתשובה סימן ה' וכן משמע מפסק מוה"ר"ם פארווה סי' ס"ח וכן משמע ממסקנת מהר"א בתשובה סימן ר"ו ופסקיו סי' ע"ד והע"ג דאחד שם דאין לסמוך על זה לבר אלא א"כ יש עוד לז דהא להכי כגון אם סבלו לא רתה לקבלן מנה החתן אלא מנה סוס או מנה סבולות הוי וכוכה נו'. וכן נראה לכוונת מדברי מהר"ק שהרי בשורש קע"א משמע דיש להחמיר אפילו במקום דכ"ע מובילי והדר מקדש, ומשורש ק"ע משמע דבמקום דמסבלי והדר מקדש אין לחוש, וא"כ דבריו סומרים אז אם לא שנתרן בהלוק

דמהר"א דבמקום שיש לרדים אחרים להחיר בלא זו וממך ג"כ אחרים זה מ"מ בנדון זה הרי ג"כ חובב סתור שחלם בו מהר"א אף עלונו שהרי בעיד המעיד שלא רתה לקבל בתחלה עד שאמר לה החתן ששלח לה דורות, כרי קמן שמוכח שלא רתה לקבל שום דבר מנה חשש קידושין, ועוד יש לז להיחר במה שהחתן מודה שלא קידשה חתמה ולכן בודאי אין חוששין לסבולות אלו, ועוד כי נראה דכ"ע מותר בנדון דידן. לדעת מהר"ן שריא דברי מחיר מכת דמסבלי והדר מקדש וס"ד דכול לומר שזכו דעת ר' שמחה דאע"ג דס"ל דאין בעל נאמן לומר שלא קדשה דעת הר"ן מ"מ אפשר גם בזה לא פליגי עליה וס"ל לדעתיהו שריא, ואף לדעת מוה"ר"ם שהביאו מהר"א ומהר"ק שכתב בתשובה דמי וביני רשאו לראשו סיפקא לידע מהכא מהמקום שהוא יאל משם ומזה החמירו שלא להחיר אפילו דכ"ע מסבלי והדר מקדש אם לא במקום דליכא עוד לז היחר כמו שנתבאר מ"מ אפשר דמוה"ר"ם מודה לדברי המדברי ואשירי שהיו תלמידיו וס"ל דאם בעל אומר שלא קידשה מהינן וס"ל ל"כ יש להחיר דאין אומרים תהוב סומרי שריא לחומרא דאם לא אמרין כריתא פ"ק דחולין וס"ל מהר"ק בתשובתיו ועוד שכתבתי דמעשים בכל יום הוא דמקדש בשדוכין שמסבלין וחורין אחר מן השדוכין א"כ ש"מ דמנכס מקומנו לסבל ואח"כ לקדש. ורמיהו אגאון מורי וק"ל ה"ל שחמיר ביותר בענייני סבולות אפילו באתרא דכ"ע מובילי והדר מקדש ואלו לכוונת עומדת פלפול דאפילו למאן דלא חייש לסבולות היינו דוקא כששולח ע"י שליח אבל אי מסבלי ע"י עלמו לכ"ע חוששין לסבולות והביא ראיות הרבה להחיר דעתו ממון פלפול. הנה אומר הרשב"א והר"ן לא כ"ל האי חילוק כלל שהרי בזהר"ב"א בתשובה סימן אף ק"פ וסימן ק"פ משמע בדברי דאין לחלק בזה. וכן משמע מדברי הר"ן פרק ב' בקידושין דכתב נתן לה סבולות במקום שלח לה סבולות משמע דמשהו לכו בדרייטו. ואפשר דגם הגאון לא קאמר אלא כשבעל אומר שדוכין כיון לשם קידושין ואין עדים מחייבין אותו אבל בנדון דידן שיש שהעדים ידעו דבר זה והעדים הכחישו ודאי אין חוששין לגרבו. ומה דמבאר בגלגל דאין חילוקי של הגאון אלא לפירוש"י דפירש סבולות בעלמן הן הקידושין דבשהי איכא להקט, אבל לפירוש ר"ת דפירש דחיישין שמה קידשה קודם לכן אין חילוק בין סבל ע"י עלמו לסבל ע"י שליח דהיו אין חשש עשוי שקידשה וכבר כתבתי שדעת רש"י אין לחוש לסבולות אלו כלל. ובחמת שיש לתמוה לדעת הגאון ה"ל שהביא כמה ראיות להחזיק חלוק זה דא"כ היה לו להחזיר מזה דעת ר"ח ומ"מ כתב שדעת רש"י הוא עיקר ואפשר שזאת דעתו ג"כ שלא חילק אלא לדעת רש"י ובנדון דידן אין לחוש וס"ל בנדון דידן מאחר שבהם עדים שיעמדו עמו גרע עפי והאי כיון לשם קידושין כל זה אינו כלום דכבר ביררתי שאין לומר ששכחו קידשה שהרי הוא לא רתה לקבל מידו א"ל מתורה מהנה ולא מתורה קידושין. ועוד שסם שאלין וס"ל אין לחוש אף אם כיון הוא לשם קידושין וכו' בדודאי לא ירד לתחת עדים ליקח עמו שבחורים אלא סבלו אלא רק דרך שמחה דה"ל בברי מיניכו בני אלא ודאי לאו לתורה עדות ירד וכמו שגמלו פרק הסוכר את הפועל (ע"י דף ע"ב.) לענין בומא אמרינן בדשימי תחתא בברי מתלחא בני דשיימי ארבעה עד שיאמרו כל הארבעה שלא ירד לתורה ב"ד מאחר שאמר יחיר משלש שהוא ב"ד וס"ה בנדון דידן. סוף דבר דברי רואח חשש קידושין לא מתורה סבולות ולא מתורה דבורו של בעל ולא מתורה שהדים ולא שאר עליו לגבר אלא אי מבטלין הקול שהוליא בעל. גרסינן פרק בתרא גרטיין (דף פ"א ודף פ"ב) א"ל אבי לרב יוסף מבטלין קלא או לא מבטלין קלא ואסיקא אהרזותא

שאלות ותשובות הרמ"א ל לא

העיר. וכחב המרדכי פ"ק דב"ב דמייר דוקא שדר בלוחס העיר ולא חיקשי להסיח דקמי כהס חורים מביאים עמס ומפרסין בן אכשי פיון עכ"ל. הרי קמן דלריך ליתא לאוחס העיר שפטר כס רבואן. ואין התללות לירשו לומר שיחמו לעיר אחרת. ואע"ג דכחב המרדכי בחשבוס פרק קמא דב"ב דמנבג דמנבג ובשאר מקומות והיו נודרין לזדקס דבר גדול ולא כלו נוסחא לעניי אוחס העיר אלא מהלקין לכאן ולכאן שדבר ידוע שאין מהכוונים לעניים מועטין שבעיר ולא לאורחים שבאים שם כו'. ד"ל דשאי חסס דהיו עניים מועטים בעיר אחת ולכן אזלין בחר אומדנא, אכל בצאן דלדבצא החומדנא ולא להפך דודאי נדר לעניי עירו שיהי קולס גדולס אלאס, אין ככל הארץ קמוס, ונדר רק ללמוד עשרה נערים כל זמן משך חמשים שנה, אי"כ ודאי כיון לעניי אוחס העיר. כי כן דרכה שטולחין לשם מכל כבייחוס ללמד נערים ומנבג הוא לשכור מלמדים מקופס של זדקס, ובדלוי כיון לאוחס נערים אשר שם. וחדע שהרי במרדכי פרק בני העיר אחד שנדר לזדקס אס ישחק ועבר על שבועתו ומנבג שואלין גבאים שבעירו מה שנדר והוא אומר שרוכס ליתן חוץ לעירו במקום שבוטא חפץ ופסק מוכר"ס דלריך ליתן לעניי עירו עכ"ל. וכבר כתבו שאר הסוסקים האחרונים בחוספסחא הי"ל ולא חששו לתשובה ריי הי"ל ש"ע דכל זמן שאין לנו אומדנות טעויות שאלה נדר לעירס שיחמו לעניי אוחס העיר דיון החוספות ולא כמנבג דרפס כמו שחפרש. גם יש להביא קלח מדברי השו"ב מוכר"ס דלפיל דיכולין שבבאים לשאל ולתבוע ממנו מה ששיון לעניי עירו ששכי כתב שם והגבאים שואלין אותו כו'. ועוד דאמרינן פ"ק דב"ב (דף יז) מתשקין על כל סדקס ואפילו שערב שבת איני והא כחיב ופקחיו על כל לוחיו ואמר ר' יתחק בר שמואל בר מרחא משמיה דרב ואפילו על גבאי זדקס לא קשיא הו דלמידי הו דלא אמדי כי הו דרנבא אכפיה לרב נתן בר אמני ושקיל מיניה ארנב מנא וזהו הו לזדקס עכ"ל. הרי קמן דגבאים יכולים לבקו על סדקס לכוליו מידו מס שאמר ליתן כל שכן מס שמחוייב ליתן. ואין לתקן ולומר דכחב מיידי בלדקס שיש לה קלנב וקבל עליו שיכופו אותו עליו כמו קופס ותמחוי שנדר להס שיכופו אותו על זה דא"כ לא הוה פריך מידי איני והאמר רב שמואל אלא ש"ע דכל עיון שמחוייב ליתן כופין אותו וכן מוכח חסס מדברי החוספות והאשירי שנופין על כל זדקס. הרי קמן דלא יוכל לומר לאו בעל דברים יודי אח ופיקרי זדקס דלית לס חובעים. ומענה לא יקשה עליו השו"ב סר"א שביא בעור הארוך ח"ל ששאלת רבואן שקדיס מנא ושיקח שמעון בנו מהס קרקע ויתן הפירות לעניים ולא יהא לשו"ס אדם רשות בנן ולא בקרקע ולא בפירות ולא במעות רק בנו או באי כמו ויתכוי עבר זמן רב ולא קנא שמעון בקרקע אס יכולים גבאי הקדש לכופו לעשות לוי אביו. והשיב אע"ג דשמעון זה עובד הוא על דברי אביו ומאוס לקיים דברי הסת ועוד שמועו ליתן מאזוס עניים מ"מ ממון זה אין לו חובעים שרי יוכל לזקק הפירות למי שירלס ואין לגבאי הקדש לכופו דלאו בעל דברים ידיים הוא עכ"ל. דיש לעמר דמאחר דלוס שיעשה בנן מה שירלס ולא יהא לשו"ס אדם כח זו לא הוה ראו לעניי אוחס העיר דוקא ולכן הו ממון שאין לו חובעים אבל זדקס כראוי לעניי אוחס העיר ודאי כופין וממכנין עליה ומיקרי אית ליה חובעים דברי חובעים אלו ידעוים שחב גבאי העיר שחב יד עניים כמו שחפרש שס בהשו"ב שאח"כ דאין לומר מאחר שהנערים רבים מיקרי אין לה חובעים דא"כ מי שנתחייב לעיר אחת לא ישלס. אלא ש"מ דטובי העיר במקום כולם עומדים וס"ס בגבאים לענין עניים ומיקרי שפיר ממון שיש לו חובעים. ורואים מתשובת ר"ס במרדכי פ"ק דב"ב י"ל

אחרונה ויבאו כסורא מבטלי קלח כהסרעא לא מבטלי קלח. ופירש"י שמענו קול יולא מפי נשים ותיוקות משחקין להו לבטולי קלח או לא משחקין להו האול ואמרו פלוני שמע מפי פלוני כו' וליחמו לדישיליכסו ח"ג חזרו אוחס פלוני ופלוני ממה שאמרו ואומרים לדר"מ מבטלין או לא. וכחבו החוספות וברא"ש פירוש שני הוא עיקר ופסקו עוד כרא"ש ומהר"מ מרונטובורג דמבטלין קלח. וז"כ המרדכי הוה פרק המגרש בהשוכת מוכר"ס וכן פסק עור אה"ע סי' מ"ו. וכשחא לא מיבעיא לדבריהס דמבטלין הקול דברי הפדים עמאן שחמך עליהן אכרס הי"ל בלא ואמרו שלא ידעו מברס קידושין וא"ל שיעטס שחבטלין הקול. אלא נראה דלפילו לדעת אר"ן דכחב סוף פרק המגרש דבזמן הוה סהס עיירות אין מבטלין קלח, וכחב שחוס דעת רי"ף שלא ככב בהלכותיו שמבטלין הקלח וכן נראה דעת הרמב"ם פ"ט שלא ככב ג"כ דיהא דביטול קול, מ"מ בדרון דיון נראה לכ"ס דמבטלין דלא הו קול כלל והו קול וטוברו עמו דהא קול ראו שחמטת קעטס ושחאס הו"א הקול שהרי כההלס בקס הקסס וכאשר רחא שנתחייב בדינו הו"א הקול הו"א דמיא להא דאמרינן ביבמות (דף כ"ס ע"א) אויבים אפיקו לקלח, ועוד דכחן לא הו קול כלל מעיקרס דהא ביוקן שיהא הקול בנור ומחוקן בב"ד כראמרינן חסס בניטין (דף פ"ט) לא שיעמס קול הברס וכו' ואין לך קול הברס גדול פחות כאל דכחן כאל שאמרו שקידשס אלא הו דלפיק לקלח. ובהדיא אמרינן פרק המגרש (ס"ס) אמר ר' אבה אמר רב הו"א אמר רב לא ששמעו קול הברס אלא כדי שיאמרו פלוני מהיבן שמע מפלוני ופלוני מפלוני וכו' שיון כל הפוסקים אפילו לדברי הרמב"ן שכתב א"ע דהו קלח אפי' בנאשס שהמגרש מפי קרי מ"מ פחות כל דהו מיחא בעי אבל שיכא הוה עמנו ממס מפיין לקלח כזס לא ששמעו דא"כ לא הנהת בנא לאכרסה אביו שכל אחד מן הריקים יאמר שקידש בנא נכדי ארין. וכו' דלס הוה נאמן לאפוקי קלח אס שחבתי לעיל האומר לנאשס קידשחך כו' אמאי הוה מותרת הלא אפיק קלח, אלא ודאי שמויק דכ"ג לא מיקרי קלח וזס פשוט אין לריך רואים וכן מבוואר בהשוכת דיב"ש כההלס דברי. ואחר זס אומר הנראה לי להלכה להיוות כיוף לשאר גאונים שיחירוהו אבל לא אסמך עלמי על דבני לרון דריי ח"א החמור אס לא שיכיישו עוד עמנו גאונים אחרים ואו חלקי אחיר ג"כ יגיע מכל הד עמנו שיכא מחשורא. כהבתי ותמחתי וכו' א' שהס ימיה למכפר בני ישראל שנת סת"ע לפ"ק. גלוס משה בן לא"ה טרי כמר ישראל שלי"ע הנקרא משה איסרלש

לא ששאלת

על ראובן שנתקן חיים לכל ישראל כולו וסנה אוס כזס צנת פטירתו הרכס לואות ובחוקן זוס בוס הלשון לפי מה שכתוב בלואחו עשרה נערים ילמדו חמשים שנים בני הפסק ממעות שלי בזולת השש מאות הי"ל. עכ"ל האו"ה. ולמעלה מהס הוה כחוב שס מאות וסובים מהנדב להשיא יתומות ובתולות וללמוד נערים וכו'. (וזה בקנס גדול לשר אח לא יקיימו סירושית הטו"ה גם קבל קנין לקיים סלוא"ה) וכה"ל לאחר פטירת ראובן לה קיימו יורשיו לוא"ה זו של חמשים שנים הי"ל ולא שכרו לנערים מלמדים כמשמעות הטו"ה הי"ל וישבו ב"ד וגבאי אוחס העיר ורלו לכוף יורש לקיים הטו"ה הי"ל והו"א אומר לאו בעל דברים דידי אהס :

תשובה

על האחרון ראשון, אס יכולים הגבאים וסב"ד לכוף לירוש, ואח"כ נדר לנשן סלוא"ה אס כופיל לו לא. פניא בחוספסחא פרק הגול ופרק חזקת. האומר כנו מאחים זז או ס"ה לב"ס יתנו לב"ה שרגיל כס כו' שדר מאחים זז לעניים יתנו לעניים שחלוסה

שאלות ותשובות הרמ"א לא לב לג

לב על דבר הלכות אשר שאלת שראובן יש לו הלכות מביאו להלך בית הכנסה. ועשה בזה הליבור לפחות הלכות מביא לידינו של ראובן כ"ל ומינה בזה וגי' ותעוררו הליבור לומר שמאחר שהוא אינו רואה להיט להם הלכות גם הם ימחו זו הלכותו שיש לו להלך בית הכנסה שהוא בלשם. ושאלת ממני דין מה לעשות. ואני לריך להלריך בדין חזקת הלכות ואם יכולים למחות וחזקתן בשלש שנים כי זכו דבר פשוט ידוע למעלתך אך אבוא לשיב בקצרה כי בודאי ראובן יוכל למחות שלא להיט הלכות להלחינו כי מאחר דשכיחי רבים בחצר בהכ"כ או בבכ"כ עמו כל שכן דשכיח חזקה ולא יוכל לאיטעוטי בחמתו ויחזיק ויחזיק קפידא. אבל שהליבור אם יכולין למחות זו נראה לי דיש להביא ראיה ממה שכתב הרב הברלוגי שמביי מפולש דינו כ"כ דלא שייך ביה היות ראיה ושאינו מפולש דינו כחצר. ומעשה אם הלך בכ"כ זה הוא מקום כניסה לרבים מבני משולש אם שאין בו חסות שמיניש לנעו אלא הוא כמו חדר או נג אינן יכולין למחות בחלונותיו אבל אם הוא מקום תשימיש אפילו לרבים לפעמים שבושין בהם דברים לנעוים יכולין למחות דלא גרע ממבוי שאינו מפולש דהוא לכל בני המבוי שישנו בו דרכים ויכולין למחות והוא הדין בנדון זה. ובהיות כי אין הפנאי מסכים עמדי לנעו כולל אבטיק בזה. ומ"מ אומר שאם אין הדין הרבה לראובן ה"ל בשיחית הלכות בכ"כ לביתו או להלחינו לא היה לו להעמיד עמו על מדת הדין רק היה לו ליכנס לפנים משורת הדין ליתן כבוד להלכו ולהלך בית אלהיו ומי שלא חס על כבוד קונו ב' וכופין על כניסה לפנים משורת הדין כמו שכתב המרדכי פרק המפקיד (ואף כי יש פוסקים חולקים). ומ"מ זה אינו אלא לפי רוב הדין ולפי ראות עיני הדיין. ולכן לא אוכל לדון בזה בכתב. וזו ה"ל בשאלתך ותשוב. מני משה איסרלש מקראקא :

לג הגה השאלה הסומה מאד לא העליה על ספר טענה שמעון ולכן נעלמה מעיני טענה שמעון מה היא. אם הוא מודה לדבר ראובן שכתב לו ואמר לו שלוי חתן ראובן היה חייב לו ולא היה כן במציאות רק שפחה בזה את ראובן שישעבד עמו בעד חתנו לוי, או אם טוען שראובן שקר ענה בו רק כי תחלה שבעדו של ראובן היה לו הנאי כשותפות שפחה אח"כ עם לוי חתנו (בין לא פירש לו העיני או פירש לו הכל שב אל חלק אחד) או אם טוען שהיה חייב לו וכבר פרע לו והחזיר לו שפרו רק שח"כ חזר לוי והשכינו אלא בעסק השותפות. והנה נראה בנייני שע"כ לא ימלט הדבר משלש חלוקי טענות אלו שיוכל שמעון להשיב והף אם יתחלק וישנה תשובתו במקל"ט מ"מ אל אחד מהשלש ראשי השאלות חלק השותפות שמעון בעיקר הדין. ולכן החליט הנראה בנייני בשלש דרכים ה"ל, ומתוכן נלמד אם נלך בזה אחר אומדן הדעה כמה שראו השטר יולא מתחלה מיד לוי שהוא עיקר יסוד ובינייני שעליו כל הרעומה ראובן על שמעון שכתב עליו מתחלה בעקיפין. ואומר מובאר נגלה כי אם היחה שמתחלה שבעדו היה נעשה על עיני השותפות אף כי לא הגידו לראובן לא הפקיד שמעון משהו זה זכותו ובי הולך שמעון לבד לראובן על עסקי מהוה חייב לו. והיכן מצינו שצריכין לבד לערב ענין החיוב מאזיה ענין היה ולכ"ע ערב שלא בשעת מתן מעות אם קנו מידו שמתעבד אע"פ שלא פירש לו ענין החיוב מאזיה ד' היה דלא משתמיט חנא למימיט בשום מקום דצריכין לברורי לערב מסיבין בא לו החיוב. והדרכה חנן סוף ב"ב בפלוגתא ד' ישמעאל וכן נוס (דף ק"ב:ה) ערב היולא אחר חתום שערות ט' עד בן נכס ראובן אינו נכס לא מנכסים משועבדים ולא מנכסים בני חורין. א"ל ר' ישמעאל למה. א"ל הרי הסוקק

ז"ל. וכבר נשאל לר"ם ושאלת על ישראל שחיו לו מעות של דקדק בפקדון ונאלכו בהפיסה השלפון אם חייב לשלם או אינו חייב. תשובה אינו חייב וכן תינה בהדיא סוף החובל לשמור ולא לחלק לעניים חוץ מהיכל דמיקן קיין לכו כדאמרין סהם גבי לרנקי של דקדק דאפקדה רב יוסף אבל היכל דלא קיין לכו אפילו פשע בה כדמוכח סהם. וה"ח תיפוק ליה דכ"ל ממון שאין לו חובעים כדאיתא פרק הרועה גבי מתנות כהונה וי"ל דההם הוי ממון שיש לו חובעים דרב יוסף גבאי סוף וחובע מהסוף גבא אשר הפקיד אללו הלך אי לאו משהו עומא דלשמור ולא לחלק לעניים סיה חייב כו'. הרי קמן דגבאי מיקרי ממון שיש לו חובעים רק שפסוד גבי פקדון משהו לשמור ולא לחלק אמנם דוקא בלדקה דשייכא לגבאי אבל דקדק המתחלקת לכל העולם מיקרי אין לה חובעים כדמוכח במרדכי ריש פרק החובל דאף אלל גבאי מיקרי אין לה חובעים אלא על כרחך יש לחלק כמה שכתבתי. והט"פ שמשלפון רש"י שכתב סוף פרק החובל משמע דדוקא מתעבד דמיקן קיין סוף ממון שיש לו חובעים אבל בלאו הכי לא י"ל כדפירשתי דגם שם סיה דרכם לחלק הדקדק לכל העולם רק שהגבאי סיה כפומבדיתא כדאיתא סהם וחק' כי השלפון דחוק שם קאח לפי זה מ"מ יותר נראה לדחוק קאח בזה כדי שלא יתלוק רש"י ארביי כל הפוסקים והגמרא דאמרן שבושין ומתעבדין על הדקדק. ואף כי יש ליישב ד"ל לומר סה דאמרין בגמרא (ב"ב דף מ"ו) דכופין על הדקדק סיינו דוקא בדברים או במדי דקייין לכו כמו שפירשו סה סהם כתיוריים הראשונים מ"מ רוב הפוסקים הסכימו דכופין על הדקדק. לכן נראה ליישב דברי הרשב"א ורש"י שלא יתלוק עליהם אי נמי דרש"י ס"ל דאע"פ דדקדק הוי ממון שאין לה חובעין אפ"ה כופין עליה מר גם שכתבו החסופות שגא' בו לאוין דלא תקפון ולא תאמנן והרשב"א שכתב בהשבוה ה"ל דאין כופין עליה מאחר שהוא ממון שאין לו חובעים הוא יחיד בדבר זה וס"ל כתיורוי החוס' הראשונים וכבר הסכמה הפוסקים במירוס בחרת דכופין ודלא כרשב"א וכן כתב ב"י בהדיא ריש סימן רמ"א ועכ"פ במקום שראוי דוקא לעניי אזהה סעיר נראה דמיקרי ממון שיש לו חובעין ובגלוי הכי אי אפסד לפרש סה"ל דכופין על הדקדק לפי דעת. הפוסקים כדפירשתי. והשאלה יש לדקדק בלבן הלוואה ה"ל, עשיה נערים ילמדו ' שנים בני הפסק ממעשה שלי ועו'. גרסינן פרק מי שמת אמר רב ששה יעול ויזכה יחזיק ויקנה כולן לשון מתנה סה כו'. ונראה דס"ה ילמדו ממעוטי בגשון הלוואה ה"ל דהוי לשון מתנה דהא הוי כיעול או יזכה או יחזיק דאע"ג דלא קאמר דנוסן להם במתנה אפ"ה מאחר דקאמר יעול כו' ואי אפשר דיעול כו' אם לא שנתן לו במתנה אמרין דודאי למתנה נכתוין. וס"ה כמה שאמר ילמדו ממעוטי. ואין לפקפק מאחר דקאמר ילמדו ממעוטי וזה אינו אפשר א"כ יש לומר דלמא ילמדו ממעוטי ממש קאמר יותר מאחר שאינו המתנה בטלה, או אינו דלדרכה הוא עדיף יותר מאלו אמר ישרו להם מתלמים ממעוטי ורואים מהא דליתא פ' התקבל (ס"ה:ה) גיבא יולא בקולר סיה כי הוה נפיק אמר סבו ארבע מאה זוזי ל' אבינא מתמרא דנכר פניא כו' עד אלא הכי קא קשיא ליה חמרא לא קאמר דמי חמרא לא קאמר מתמרא קאמר ואיך מתמרא כדי ליפות את כהו. שלא תפס מתמרא כדי ליפות את כהו. הרי קמן דאע"פ דקאמר ליתן לו ארבע מאה זוזי מתמרא ואי אפשר ליתן לו ולעשות מעוטי מיין אפילו הכי אמרין דקין ליפות כהו וס"ה כהן ממי אמרין סה דקאמר ילמדו ממעוטי דקין ליפות כהו כמו גבי חמרא דרבינא. זה ה"ל בשאלתך. נאום משה בן לא"ה מורי הקטן כמה ישראל שלי"ע הנקרא משה איסרלש

מקראקא :

שאלות ותשובות הרמ"א לג

שכן שוכל לומר כן בשטר זה שספקו ביד לוי ואין ריעותא לחוש משום זה לקטויה ולא גרע ממח שכתב בחטובה כרשב"א דסמלוה יכול לעשות הלואה מרובה נגד הערב קבלן לחבוב ממנו חובו ואם לא חששו שם לקטויה כ"ש דלא נחוש בכ"ג דמהחך לוי עלמו היה יכול לחבוב החוב מראובן כל שכן שיוכל להחזירו לשמעון לחון כחן ריעותא כלל רק שהשטר היה עדיין ביד לוי עד עשיית השטר שותפות שבנייהם דלפטר דהיה עדיין אחז תנאי או חלוק בנייהם לכן עכב לוי בידו עד שיגמור הדבר בנייהם והלא משנה שלימה היה פרק גט פשוט (דף קס"ו): כוחבין שטר ללוה ח"ט"ג שאין הסלוח עמו ואפילו למחן דמוקיו לה פ"ק דמליע"א (דף י"ב). דווקא בשטר ריקנייתא אבל בשטר ריקני דלאו כחו חיישין שמח כתב ללוה בניין ולא לה עד השרי ט' מ"מ לא חששו אלא ללקדמתו חוץ ולא חששו לקטויה הלואה עם המלוה דיכתוב שטר כאלו הוא חייב לו ואינו חייב לו דל"כ אין לגרע סוף דאף כשסלוח וסמלוה ביחד היה לנו לחוש להם אלא ודאי אין אלו חוששין לקטויה אלא בשטר דהוא היה ריעותא אבל לא כמדי דלית ביה ריעותא ללא חששו ישראלי בשב"י וק"ו בנדון דילן דשטר זה שעשה ראוהן לשמעון יש בו קניין דרך שטר הנעשה בערכאות ושטענד מיד והוא כשטר אקנייתא דהין חוששין לקטויה. ועוד חיי אומר אף אם היה אמת ששמו לוי ושמעון קטויה ביחד וכחשו לראובן ואמרו שלי ריקנייתא לשמעון עד ששטענד לוי כנגד שמעון שראובן חייב לשלם לשמעון דא"כ דנהגו בו מנהג רמאות וכן לא יעשה מ"מ אויבו דלפסיד אנפשיה דככל מקום שיהיה לו ליהרר לא חיישין לקטויה ורואיה מהא דליהא פרק חזקה בבבא (דף מ"ו): אמר רב יודאם הוי מתנהא עמירתא לא מגניבין כו' עד הוה גברא דאל לקדמי איתתא אמרה ליה אי כחבת לי כוליה וכסך סויהא לך וחי לא לא סויהא לך. אול כחבים לה לכוניה נכסיה תהא גביה קנייתא אמר ליה וסויהא גברא מה חסוי עליה אמר לכו לסודי זילו איטערו בעבר מיניה וכחבו ליה תהא לקמיה דרבא ח"ל לא מר קים ולא מר קים כו'. והסויה תיפוק ליה דהאב וכוו עשו קטויה בנייהם על הסלוח ואפילו אי הוה מתנה גבוי ומפורסמת לא ליה מתנה אלא ודאי ש"מ דא"פ שם עשו קטויה מ"מ תהא כ"ל למידע ככל לוקח הקונה שדה המשועבד לאחרים דאין חילוק שם אם עשו קטויה או לא וה"ה בנדון זה. ובענין פשוט (דף קט"ב) במשנה רב"ז אומר הערב לאדם כחובתה ויהי בעל מנהג ידוניה הנאה שיהא יעשו קטויה על הכספים על זה ויחזיק את השטר. והמריין בגמרא משם בר עלמי ערבא דכחובתא דלתייה סוה רב הוה ברבי לירבא מרבנן סוה ודמיקא ליה מילתא אמר אביי ליבא דליבסיה עלה לרב הוה ונגרסה לרביהוה ותייל ותגבי כחובתה מאבוב וסדר נהדרה. ח"ל רבא וסא דידניה הנאה חק ח"ל אביי חטו כל דמגרש בני דייא מגרש כו'. עד ומי אמר אביי הכי והסא אביי חזר רשע ערום זה המשיא עלה למכור בכספים כרשב"ל, כו וורבא מרבנן שאני. הרי קמן דאביי למדו לעשות קטויה על אביי והיה מוילת אפילו בזבי אהר שחבו כו וז"ח. דהא דתן יודניה היינו לכתחלה ש"ב"ד שמגרש לפנייהם יחזרו בדבר שלא יפסידו הערב אבל אם גירשה ולא הדירה ודאי גובית כחובתה וכדאמר אביי חטו כל דמגרש בני דייא מגרש וכוה אמרין שם בערין פרק שו"ק היתומים (דף כ"ב) ענין הקדיש נכסיו וגירשה לרוב דלרביה דאלס עושה קטויה על הקדיש. אבל לגבי לקוחות לא חיישין ואין לרוב לסיירא דאינוה דלפסידו אנפשייהו. וכן אמרין פרק החבול (פ"ט) כל חשם לגבי בעלה ודאי מחלס. והמריין כחובות ליבא דלכבו עלה דלחמול כחובת אחיה לגבי אבוס כו'. הרי בכל המקומות לא חיישין להם ששבו קטויה וה"ה בנדון זה ח"ט"ג

אח אחד בשוק ומלוא חבירו וא"ל הנח לו פטור שלא על אמונתו סלוה. אלא אחיה סוה ערב כו'. ומדמה למלוא חבירו פסיה חוק אחד מן השוק כו'. בדוראלי הכח לא ידע מאחיה ענין נחייב לו דל"כ סוה ליה למימר הרי החונק בעל חובו ולא אחד מן השוק דמשמע דלקראי בעלמא סוה שאלמו בשוק ולא ידע מה סוה הענין וה"ה טעמא דלא על אמונתו סלוה סוה לא הכי מחייב. וח"כ בקנין משתעבדי כמו שפסק שם בגמרא. ועוד דנכסיה אינון ערבין היה וכי יכירי דמגניבין ל"כ אם נחייב בעל הנכסיה אט"ג דאין הנכסיה יודעים מאיזה דרך נחייב לו ה"ה בערב. וכ"ס מלינו במדרכי כוף פרק גט פשוט שלמד מוכר"ס דין הערב מדין הנכסיה מ"ט, ויה"ה בנדון דידן. והע"פ שברב פשוט בענין אריא עוד רואיה דהא איתא פ"ק דקידושין (דף ז') אמר רבא חן מיה לפלוגי והקדש חיי לך מקודשת מדין ערב. ערב לאו ח"ט"ג דלא מטא סגאה ליהדי קא משעבד נפשיה כלי איתתא נמי ח"ט"ג דלא מטא סגאה ליהדי מקריא נפשה כו'. ואי ס"ד למימר דבני ערב לא משתעבד אלא בשכרנו לו עמי הוינו. ח"כ גם בחשם לא מקריא בניין אחר דומיא דערב ואם כן ה"ל לפוסקים לכתב דין גבי קידושין דטעם הקידושין מטעם ערבות שאי קדע שאינה מקודשת רק בחופן שערב משתעבד. ומאחר שהשמינו דין הערב גבי קידושין ש"מ דאין חילוק. ומאחר שהערב כן ח"כ כבר נהתלק הרעומה ראוהן על שמעון כמה שהיה השטר ביד לוי אחר ששטענדו של ראוהן נגד שמעון בלא שום קטויה בעולם. כי מאחר שגמר השותפות ושטר שנין לוי לשמעון בעסק השותפות לא נעשה עד אחר זמן. ח"כ כרואי לקח לוי השטר בידו ולא נתנו ביד שמעון עד גמר השותפות. ויכול להיות שכבר נחייב לוי לשמעון כאשר כבר נגמר נדון לנין שמעון עסק השותפות רק שזו לא ראה למכור השטר ביד שמעון עד גמר השותפות. וכזה אמרין פרק גט פשוט (דף קט"א) שטר שזמנו כהוב בשבת כשר שמח אימירכו וכהובו כל שכן שיש לנו לומר בשטר זה שאין בו ריעותא רק שגרה ביד לוי שמח איתרו וכתבו שטר השותפות לאחר שנתחייב לוי לשמעון על לבינו ולא איתרו הכדי אלא לשקרי. והוא לורך שטר השותפות. אבל כבר נחייב לוי לשמעון בענין השותפות כינו לכינו ונתקיים שיעבורו של ראוהן כהוגן. והתמה סגור לו רק שלא פירשו לו הענין היטב. ועוד חיי אומר שאין זה שום ריעותא כמה שזכרנו השטר ביד לוי דלמח שמעון החמיו לוי וספקו לוי אלא מאחר שלוי מודה שחייב לו וסחור לו השטר דלא חיישין לקטויה ולפרעון אלא בשטר שנפל דהארע אבל שטר שסופק ביד שליט וסחייב מודה מחזירין לו ולא חיישין לקטויה כמו שכתב הש"ר"י פ"ק דמליע"א. גם כחן ראוהן מודה שחייב לשמעון רק שרואה לכוניה פיה קטויה מנהג שהיה השטר ביד לוי מחיי אומרין דלמח סופק בידו כל שכן שכבר סוחר ליד שמעון ואפילו לסכנת כרשב"ל בשבועה וי"א שהיה הר"ש שאפילו ביד שליט חיישין לקטויה היינו דוקא דומיא דשטר הנמלח שאין שליט יודע מה טיבו של שטר אבל בשבועה יודע ומכר השטר למלוה לית דין וליה דין דלא חיישין לקטויה דל"כ אין לך חשם מפקיד שטרות ביד שליט. ואין לחלק בין הפקיד לאחרים או הפקידו ללוה גופו אף אם היה לוי החייב עלמו ח"ה"ה לא מיקרי זה ריעותא דרגילות סוה שהמלוה יפקיר ויחזין ללוה עליו. ורואיה מנהג שכתב המרדכי כוף פרק האומנין המלוה על המשכון וחד המלוה והפקידו ח"ל הלואה מנהג או נאבד המלוה חייב בחזרתו דסוה ליה כאלו הפקידו ביד אחר כו' וח"ט"ג דכסף סוהות שיהיה פליג שם וכחן דאין המלוה חייב בעוד שאין המשכון ברשותו היינו מטעמא ההריגה ח"ל מ"מ חזין דדרך המלוה להפקיד ביד הלואה עלמו וכל

שאלות ותשובות הרמא לג' ד'

אמ"י דעשו קנוינא ונגנבם בערבות על פסין ודאי תשעבד . ואי לוי חתן ראונין סה ת"ח ורחיק ליה שעתא ורלונין סוס כמנש בר פלרי אפשר דסוס שרי לנאכוי ליה עלא וז דבעל כחשמו וסוי ככנו , דלמרינין בנ ור"ח שמי . ואין להלק ולומר דשמי הכא דהקנוינא נעשיית קודם שנעשה ערב ודאי אילו סוס ידע ראונין מקנוינין לא תשעבד ולא דמי למנש בר עטרי וכן בסיחא דערנין וכחובות ופקד סחובל כולם הקנוינא נעשיית אמ"י בזה אף להלק מכה רריח דמתנתא עמירחא דלעיל דבשעה הקידושין של אשה כבר נעשיית הקנוינא ואפי"ה סוס מכה בכל מקום דה"ל לחכר , ותו דאף אם עשו קנוינא ביחד מ"מ מאחר שסודה לוי שחייב לשמעון כבר נתחייב לו מיד דסוס האומר לחבירו חייב אני לך מנש בשטר שחייב לו כדליחא פרק הנושא (דף ק"ח) וס"ל ראונין כאילו סוס ערב בעד מהכא שנתן לוי לשמעון דמתעבד לכ"ע אמ"י דכתב ר' יוחנן נתיב פ"ו ח"א הנעשה ערב בעד מהכא ד"ל דלא הוי ערב דשעת מתן מעוה . וכן דעה הרשב"א ריש הרי"ק . מ"מ בקניין משתעבד לכ"ע דאין לאחר קניין כלום ולא מהני מה שראובן אומר אילו ידעתי שלא חייב לו ממנש לא הייתי ערב דכל זה אינו אלא דברים שבלב ולא הוי דברים דל"כ כל ערב שנעולס יעור בראיו טענה , כל זמן שלא ברירו לפניו ענין העסק . וכבר נתבאר שכל זה אינו לפי הגרסא דכל זמן שאין כאלו אומדנא דמוכה איכא דלפסיד אנפשיה וכל שכן בשטר שעבוד שלדמי אף כאלו קנוינא רק בסחייב סיה ע"ד השיאף רק שלא פירוש הענין לראובן לודאי הערבות קיים . אך אם כה יאמר שמעון יודע לראובן שחתיבו סיה מתקן אחר ואבר מחל ללוי אחוה חייב כי כבר תפטרע י"ראובן או מלוי ולכן החזיר השטר ללוי פשיטא דראובן י"זור או מאחר דהוי שטר שממל שיעבודו . אבל כבר נתבאר שאין ראיית השטר ביד לוי רריח של כלום בדנדון זה אין לשמעון עסק עם לוי בעד השטר שיעבוד של ראובן כי ראובן נעשה עולמו שחייב ולוי נפטר משמעון מאוחו סך וא"כ לא הוי אלא כאילו הוי שטר ביד אחר ולמה יאמר שכבר נמחל שיעבודו סאל יודע אם פרע לו או לאו דודאי לוי לא פרעו מאחר שאין לו עסק עם לוי עוד כחיות שטר כשיעבוד כי לא חכר בו וזרקא שאין אדם פורע מה שפרע עליו לראובן ואומין דמוכה סוא שלא נפרע שטר זה רק כשכח בחד מנ' פריס הנשארים או שנעשה מתחלה על דעת השותפות שטעו אמ"י או עשו קנוינא על נכסי ראובן ואמרו שגוי חייב לשמעון ולא סיה כן . וכבר נתבאר כי בכל אחד מאלו שני פנים לבוד ראובן בתחבולותם גשחעבד ולכן גם בעד לא פסע במה שחתם על ב' השטרות כ' מאחר שאפשר ששייכה סיו אחת בחד מן הדרכים הנזכרים דמיחא להא דלמרינין פרק חזקה (דף מ"ח) מאן דחסי אשטרעא שפיר חתם ומאן דחסי אמודעא שפיר חתם . אך בזה יש לזקק מאלה שראובן שיעבד עולמו נגד שמעון שחייב לו השטר כשיעבוד , ובשטר השותפות כתוב אף שגוי נתנו בידו בחורה משכון לכיות לו על אחריות בהסערה בשותפות שבייחם , חס נעשה מרעין שמעון , סרי סודס שראובן אינו חייב לו ומחל לו על שטר , אף אם סיה האמה שחייב לו ואין ביד לוי שום זכות למשכן שטריו של ראובן חסוי שטריו שלו ולא נכתב על שמו ובה רריח שראובן יוכה בדיו ויפטר מכה טעם זה . ורריח סהודות שמעון לגבי ראובן הוי סודאס מאחר שכתוב בשטר השותפות שקבל שטר כשיעבוד בחורה משכון מהא דלמרינין סוף פרק בחרה דכתובות (דף ק"ט) . במנשה סהוד על שדס סוק חסום עליה בעד אדמון אומר כסי נוח לי בו עד עשאה סינין לאחר אדא חת זכותו , ופירש"י אפילו לאדמון דכאלו לא שייך למימר שסרי נוח לי . וא"כ סיה בדנדון דידן מאחר שסודס שמעון ששטר זה סוא ממושכן בידו מלוי א"כ

סודס שראובן אינו חייב לו כלום , ואפילו אם ידעו שראובן חייב לו וסוא אומר שאינו חייב לו סרי יצאק ספוד ממנו . וכן כהב סמ"ס וכוא במדרי פרק ים נוהנין רלוני אחר לשמעון אף חייב בן מהו ושמשון אומר בודאי איך חייב לי שפילו איך שמעון שחל לו שראובן סוד אמ"י שראובן בעלמו יודע שחייב לו וכדלמריק במנשה כו' ח"כ ס"ה כאלו אמ"י שראובן נתן שטר שיבנה לשמעון ושמעון סודס שאינו חייב לו כלום מהכי סודאסו וסרי כמלוה שואמר שטר שבידו אמה סוא דלמריק סודאס עליו ברבס . ומאחר שראובן אינו חייב לשמעון , א"כ מנש אין כאלו משכון אין כאלו דאין ללוי שום כח בשטר זה סהכבב על סם שמעון שיוכל למשכנו , בפרט ששמעון סודס בשטר סהחוסה שאינו חייב לו ראונין ואף יוכל לוי למשכן לו שטר סוא עולמו מודס שאינו אלא חספא . וזו טענה חמיחיס לדפדי לפטור בו אפי ראונין : ופה שאלת שראובן אומר ששמעון ידון עמו לפני יודעי דת ודן לו לפני זב"ל ושמעון ששדן שרונס לבוא עמו לפני סוחיס סידונו לפי אומד דעתן , אינו לריך להשיב בזה כי דתן פסוח סהכתב יכול לומר לא אדון בפני דיחיס אלו רק בפני אהיחיס סגדוליס מהס כדמוכה פרק זה בודר לגבי כי דינא דרב כואו ורב סהסדא וכ"ס לדעת סהס"י דלפילו מגדול לקפן יכול לכהלק סהכתב כ"ס מקטן לגדול דלכ"ס מסהלק . ומס ספודין שמעון כי סוחוריס ידונו לפי אומד דעתן תורכס סוא סבדק כי גם סדייחיס יודעי דת ידונו לפי אומד דעתן אם סוא אומדנא סמוכה כי אומדנא סמוכה סא דתן לאבחו כס שמליו במעסע אל שלמס עם סאונס , וכוא סהסריך סר"ח ס בתוכבס בענין ז' , ולכן אין בן סהסריס או סדייחיס אם שייכס כס כתי דיני ישראל כי חודס אחס לכלו וסנכבס יכול לומר לא אדון בפני אלו רק בפני אלו כל זמן ססס במקום אחד . וסו סודאס לי בשאלתן , ובהס שלומכס יכנא :

לד אשר שאלתני אם מותר ליטב על חבס שיש בו ספרי קודם או יש לחוש בזה משום ביזין ספריים :

תשובה גריסין פרק מי שמחו (דף י"ח) . רובם על סחמור וס"מ עמו מפשילו לפניו וחס סיה מחירא מפיי סליטיס מוחר לרכב עליה כו' . וכן ספוק ספוסקיס בפרע סבור סימן רפ"ב ב"ד ואמריק במנחות פרק הקומץ (דף ל"ב) : מנש שיש בם ס"ח אחר ליטב עליה . כיו מנחל שסבור ליטב על ספריים ואפילו על מנש סס"ח עליה כ"ס על ספריים עולמן . ואין למלק בין ס"ח לשטר ספריים כמו שמליו שחלוקיס לענין חסמיס סמסס לפי דעת סר"ח ס פרק מי שמחו כדליחא חסס ואפילו סרי רריח דלענין זס אינן חלוקיס . דהא קדושס ספריס עדיפי מעלמות מהיס שדיק כס"ת לענין זס כדליחא במדרי . ואפי רואה יס קדושס ספריים גדולס מתקדשס עלמח דברי אינו אכור לשמש בניות שעתמות של מהיס סם ואכור לשמש בבית שיש שם ספריים אלא א"כ נוחין בכלי חוך כלי כמו סכתב שס סר"ח ס . מיסו יש לזקק דלמח סואל וסס כחויס בחינא סרי סן ברשות בפני עולמן וכמוססקיס דמו . מיסו נרוא דאין להלק בזה דהא דלמריק פרק מי שמחו (דף כ"ג) : לגבי שפילין אמ"י דניחין כלי חוך כלי אחר לשומן חתם מרלשוחין כ"ס תחם מרגלטיח ולא אמרו דסכלי מפסיק , וס"ה לענין ליטב עליסן , יודוע כי קדושס ספריים עדיפי מחפילין דהא אמריק בחסכת שכותס פרק שנועס סדייחיס (דף ל"ח) : לענין בעוסס דלוריחא דבעיקן לאנקוטי ספאל דלח משכסנין בחפילין אלא להלמד חסס כ' וכחכו ספוסקיס לענין שמוס פריס עליה על גבי ארנו מיקרי כלי חוך כלי חדי כאלו דלמרו אינו חסוב רק ככלי אחד אלא אם כן סלמרו גדול סואל